

Belediye gelirleri hakkında (1/65) ve Gümrük Tarife Kanununu değiştiren Kanuna ek 2256 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında (1/228) sayılı kanun tasarıları ve Geçici Komisyon raporu

Belediye Gelirleri hakkında Kanun tasarısı (1/65)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 461, 6/2694

13 . XII . 1945

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Belediye gelirleri hakkında İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 7 . XII . 1845 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Belediye gelirleri kanunu tasarısına ait gerekçe

Osmanlı Devletinin ilk zamanlarında belediye işlerinin ayrı teşkilere verilmesinden evvel kadıların, ihtisap ve mimar ağalarının bir kısım belediye görevlerini yapmakla ödevlendirilmiş buldukları sırada, İhtisap Resmi adıyla bazı belediye gelirleri toplanmakta idi. (Kanunname-i Âli Osman) da İhtisap Resmine tâbi maddeleri ve tarifeleri kaydeden iki bölüm görülmektedir. 1242 tarihine kadar bu resim, tartı ve ölçü (Kapan hakk), pazar baçı gibi adlarla şehir ve kasabalarda ve panayırılarda alınmıştır. Bu tarihten sonra İstanbul'da İhtisap Resminin şekli değiştirilmiş ve Oktruva Resmi mahiyetini alarak (Asakiri Mansurei Muhammediye) nin harcamalarına karşılık tutulmuştur.

Yeniçerilik kaldırıldıktan sonra, belediye görevlerinin bir kısmı olan esnaf, erzak, fiyat ve narh işlerine bakmak üzere bir İhtisap Nazırlığı kurulmuşsa da bu Nazırlık aynı zamanda İstanbul Valiliği, Zaptiye Nazırlığı işlerini de görmekte idi Hattâ ozamanki Ordu harcamalarına karşılık tutulan İhtisap Resmini de tahsil ettiğine göre, kısmen Maliye Nazırlığı vazifesiyle de yetkili demektir.

1271 de İhtisap Nazırlığı kaldırılarak Şehir Eminliği kurulmuş ve İstanbul'da tahsil olunan resimleri ve saireyi toplayıp Maliye Hazinesine teslim etmek) de bu Eminliğin asıl vazifeleri arasında gösterilmiştir.

Bu gelirler arasında Duhuliye Resmi, Kara Nakil Vasıtaları Resmi, Tenvirat, Tanzifat Resimleri, Kontrol Hareları, Ölçü ve Tartı resimleri, Şerefiye, Yapı Ruhsatıyesi, Kazanç Vergisi, Bina Vergisi vardır.

İstanbul dışında yurdun diğer yerlerinde belediye teşkilâta vücuda getirilmesi ilk önce, 1281 (1864) tarihli (İdarei Vilâyet Nizamnamesinin) de ve bundan sonra da 1287 (1870) tarihli İdarei Umumiyei Vilâyet Nizamnamesinde yer almıştır. Yönetmeliğine göre İstanbul'da alınmakta olan

resimlerden bir kısmı taşra belediyeleri için de gelir olarak gösterilmiş ve bu arada belediye hizmetlerinden faydalanan belediye sakinlerinden durumlarına göre ve belediye meclisleri kararı ile Belediye Tanzimat Vergisi alınması kabul edilmiştir.

Memleketimizde yurdun her tarafına şâmil ilk Belediye Kanunu 1293 tarihli Vilâyat Belediye Kanunudur. Kanun halinde ilk Belediye vergi ve resimleri de aynı kanunun içinde - Dördüncü bölümün 9 ncu maddesinde - yer almıştır.

Mesrutiyetten sonra, 1330 yılında belediye gelirleri (Rüsumu Belediye Kanunu) adıyla ayrı bir kanun konusu yapıldı. Bundan sonra da bugün yürürlükte bulunan 1340 tarihli ve 423 sayılı Kanun çıkarıldı. Bu son üç kanun genel çizgileri bakımından biri birinden farklı değildir ve her üçü asullarında belediye hizmetlerinin karşılıkları olan gelirleri sağlayacak az çok genişçe imkânları dayanmış olmakla beraber, sonradan yapılan değişikliklerle bu imkânlar daraltılmış ve hizmetlerin genişlemesi ise darlığın etkisini büsbütün artırmış bulunmaktadır.

Bu yönden yürürlükte bulunan 1340 tarihli ve 423 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu, belediyelerimizin gelir ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu kanunun çıkarıldığı tarihteki yaşayış şart ve icapları çok değişmiş, şehir ve kasabalarımızın kurulması ve düzenlenmesi ve halkın mahalli mahiyetteki çeşitli medeni ihtiyaçlarının yerine getirilmesi yobundaki belediye hizmetleri pek genişlemiş bulunmaktadır.

1930 yılında yürürlüğe konan 1580 sayılı yeni Belediye Kanunu belediyelerimize yeniden birçok hizmetler ve ödevler yüklemiş, Belediye Yapı ve Yollar, Belediye Kamulaştırma Kanunları ile bu alanda ihtiyaç duyulan diğer kanuni hükümler konmuşsa da belediye gelirlerinin hizmet ve ödevlerin gerekleriyle denkleştirilerek artırılmasına girişilmemiştir. Hatta bazı önemli belediye gelirlerinin yeni kanunlarla azaltılmış olduğunu görmekteyiz. Meselâ vasıtasız vergiler kesirlerinin birleştirilmesi hakkındaki 1454 sayılı Kanunla kazanç vergisinden belediye hissesi % 3 e, bina vergisinden belediye hissesi % 15 e indirilmiştir. Her iki hisse 423 sayılı Belediye ve Resimleri Kanununa göre % 25 nispetinde idi. Kazanç vergisi hissesi % 3 e indirildikten başka bu vergiye muhtelif kanunlarla yapılan zamlar belediye hissesine tâbi tutulmadığından belediyelerimizin verginin gelişmesinden faydalanması mümkün olamamıştır.

3702 sayılı Kanuna göre tiyatro ve sinema ücretlerinden Belediye ve Devlet payları olarak alınan resim yarı yarıya iken Devlet payı 12 misline çıkarılarak Belediye payı olduğu gibi bırakılmış yani Belediye payının nispeti Belediye hizmetleri aleyhine 13 de 1 e indirilmiştir Halbuki her memlekette eğlence resimleri belediye geliri olarak kabul edilmiştir.

Kile ve Kantar resmi 423 sayılı Kanuna göre kıymet esası üzerinden alınmakta ve toptan alınıp satılan malların belediyece tartılması mecburi bulunmakta iken, 1928 yılında 1236 sayılı Kanunla belediyenin resim alması yetkisi müraعات şartına bağlanmış ve kıymet esası yerine de 100 kiloda iki kuruş alınması hükmü konmuştur. Kanundaki değişiklik bu geliri yarıdan fazla eksiltmiştir.

Yeniden konmasını teklif etmek bahis konusuolunmakta beraber, Okruvamı kaldırılarak yerine 2256 sayılı Kanunla gümrük % 10 larının konması belediyelerimizin gelirlerinde önemli bir eksilişe sebep olduğunu söylemek yerinde olur. İçinde bulunduğumuz olağanüstü şartlar bu eksiliş nispetini artırmış olduğu gibi yurdumuzun sanayileşme alanındaki gelişmesi dolayısıyla ihtiyaçlarımızın kısmen memleket içinde sağlanmasına başlanması da bu eksilişi devamlı olarak genişletmektedir. Bir taraftan belediye gelirleri söylediğimiz sebeplerle azalırken diğer yandan harekâmları artıran hizmet gelişmelerine geliri 50 000 liradan yukarı belediyelerin % 1 Cumhuriyet Merkez Bankası payı, % 4 Beden Terbiyesi payı eklenmiş bulunuyordu.

Bu durum, 1934 yılındanberi gözönüne alınarak inceleme konusu yapılmış ve bu arada 1935 yılında Ankara'da ilk defa olarak Birinci Uraylar Kongresi adıyla toplanan kongrede belediye gelirlerinin artırılması işinin görüşülmesi belediye başkanlarımızın üzerinde durduğu en önemli konu olmuştur.

Kongrenin bu konuda kabul ettiği başlıca esaslar şunlardır:

1. -- Belediye suları içindeki yükümlülerin yolvergisine % 50 zam yapılması,

2. — Toptan satılan esyanın mecburi olarak belediye kantarı ile tartılması,
3. — Bina ve Kazanç vergilerinden ayrılan belediye payları nispetlerinin artırılması,
4. — Tuz ve şeker hariç olmak üzere Tekel'e tâbi maddelerin satış fiyatlarından belediyeler için pay ayrılması,
5. — İnşa ve tamir ruhsat harcı hiç denecek derecede az olduğundan artırılması,
6. — Tellâhlik resminin kapalı zarf usulüne yapılan artırma ve eksiltmelere teşmili.
7. — Sigorta ortaklarının yangın söndürme masraflarına iştirak hisselerinin artırılması ve bu hisselerin halka intikal ettirilmeyen sigorta ortaklıkları tarafından ödenmesinin sağlanması.
8. — Belediyelerin mecburi olarak yapmakta oldukları hizmetlerden bazı hallerde gelir fazlası ortaya çıksa dahi kâr kastı olmadığından Hazinece vergi alınmaması.
9. — Elektrik, su ve havagazı sarfiyatından belediyelere resim alınmaması.
10. — Doğrudan doğruya hizmet karşılığı olan belediye vergi ve resimlerinin resmî kurumlara da teşmili.
11. — Otellerde ve hanlarda kalacaklardan belediye meclislerince düzenlenecek tarife üzerinden resim alınması.
12. — Sağlık kurumları harcamaları karşılığı olarak Sağlık Vergisi adıyla şahsi bir vergi konması.
13. — Ampul satışının belediye sınırı içinde ayrıcalıkla belediyelere verilmesi.
14. — Telefon konuşma ücretlerine belediye payı eklenmesi.
15. — Genel nakil vasıtalarında yolcu ücretlerine belediyeler için bir resim konması.
16. — Seyyar satışların sınıf ücretinden ve belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre resme tâbi tutulması.
17. — İmar plânları uygulanmasından doğan değerlenmelerin resme tâbi tutulması suretiyle değerlendirme resmî konusunun genişletilmesi.

Mahallî idareler gelirlerinin artırılması işi bir aralık Partimizin Meclis Grubu tarafından ele alınmış ve kurulan Komisyon arasından seçilen uzmanlar komisyonunda bu iş üzerinde senelerce çalışıldıktan sonra 1937 yılında bir rapor verilmiştir.

Uraylar Kongresinin kabul ettiği esaslar da gözönüne alınarak hazırlanmış olan bu raporda, kongre kararlarından başka başka aşağıdaki talep ve tavsiyelerde bulunulmuştur.

1. — Tenizleme ve aydınlatma resminin binde birden binde altıya çıkarılması müstesnalarm kaldırılması, irath arsaların resim konmasına alınması.
2. — Kantar ve kile resminde mecburiliğin iadesiyle beraber nispetinin kıymetin % yarımına çıkarılması.
3. — Lâğım, kaldırım ve su tesisi ve inşa masraflarından alınacak belediye hissesinin yeniden tesbiti.
4. — Yangın söndürme tesisat ve teşkilâtı için bina vergisine kesir ilâve edilmesi.
5. — Kanunun faydalanmasına mahsus suların fazlasından ücret alınması.
6. — Su yolları, çocuk bahçeleri belediye kurulları, dispanser, doğum ve emzirme evleri, yetimhane, aceze evleri, rıhtım ve saire gibi karşılıksız hizmetler için bina ve arsa kıymetlerinden binde beş alınması.
7. — Her yıl Devlet bütçesinde belediyeler müşterek hissesi adıyla bir fasıl açılarak umum belediyelerin senelik gelirlerinin % 15 inden aşağı olmamak üzere yardım ödeneği ayrılması ve bu ödeneğin sağlık ve imar konuları gibi programlı işlere harcanması.

Komisyonun raporunda ayrıca:

Karşılığı temin edilmedikçe bu idarelere yeni hizmetler verilmemesi de temenni ve tavsiye edilmektedir.

İlişik kanun tasarısının hazırlanmasında gözönünde bulundurulmuş olan esaslar şunlardır:

1. — Hizmet karşılığı olan belediye resimlerini hizmetin ifası için yapılan veya yapılması gerekli görülen harcamaların seviyesine çıkarmak.

2. — Karşılığı olmayan bazı önemli belediye hizmetlerinin görülmesini sağlamak için yeni gelir kaynakları bulmak,

3. — Vergi ve resimlerin tahakkuk ve tahsilinde kolaylık temin ve lüzumsuz masraftan sakınmak yani belediye gelirlerini en az masrafla elde etmek,

4. — Eldeki kanun, birçok hükümleri türlü kanunlarla değiştirilerek veya yürürlükten kaldırılarak pek yamalı bir hale gelmiş olduğundan Belediye Vergi ve Resimlerine ait Kanun hükümlerini eksiksiz ve fazlasız olarak topluca bir arada bulundurmak.

Tasarı maddelerinin düzenlenişinde, Uraylar Kongresinin kararları ile Parti Komisyonunun istek ve tavsiyeleri esas tutulmuştur. Ancak Belediye İşletmelerinin Hazinece vergi konusu yapılması Özel Kanunlar ile ilgili olduğundan bu kanunun gerçevesine sokulmuş olduğu gibi ampul satışının ayrıcalıkla belediyelere verilmesi ve oteller ile hanlarda kalacaklardan resim alınması da uygulamaya güçlüğü yüzünden uygun görülmemiştir.

Telefon konuşma ücretlerinden, elektrik ve havagazı sarfiyatından ve genel nakil vasıtalarından belediyece resim alınması 4375 sayılı Kanunla kabul edilmiş olduğundan bu hükümlerin tasarıya aktarılmasıyla yetinildi.

Seyyar satıcılardan resim alınması Kazanç Vergisi Kanunu ile ilgili görüldüğünden bu tasarıya konusunu dışında bırakıldı.

Sağlık vergisi konusunun; bu tasarı kanunlaştıktan sonra elde edilecek gelirlerin ihtiyaca yeterliği derecesine göre ele alınması düşünüldü.

Ayrıca belediyelere; âdi gelirlerle karşılanması mümkün olmayan hizmetleri için olağanüstü gelirler sağlanması ve nüfusu iki binden aşağı beledilerin köy karakterini haiz olmaları dolayısıyla köylerde olduğu gibi inece ve salma usulüne başvurulmasını amaç tutan iki tasarı üzerinde çalışılmaktadır.

Bina Vergisine zam yapılması uygun görülmediğinden binalarla ilgili hizmetlerin harcamaları nispetinde ve hizmet karşılığı olarak resim halinde yapılacak yüklemeler dışına çıkmadı.

1340 tarihli Belediye Vergi ve Resimleri hakkındaki Kanunun 43 nci maddesinin belediyelerce Şubat 1330 tarihli Rüşnuu Belediye Kanununun yayınlanmasından önce temülen alınmakta olan resimlerin tahsiline belediye meclislerinin kararı ve genel meclislerin inceleme ve onanması ile devam edileceği hakkındaki hükmü bu tasarı ile yürürlükten kaldırmaktadır.

Bu suretle küçük belediyelerimiz toplamı 75 000 lirayı aşmayan bir gelirden mahrum kalacaklar isede, bir taraftan işletme vergisinden belediye payının nüfus esası üzerinden dağıtılması diğer taraftan küçük belediyelerimiz için salma ve inece esasını kabul etmekte olan yeni bir tasarı hazırlanmakta bulunması, bu kaybı fazlasıyla karşılayacaktır.

Belediye vergi ve resimlerinin tarihçesine hizmetlerin genişlemesi ve gelirlerin azalması suretiyle aralarındaki denkleşmenin bozulmasına ve belediye gelirlerinin ihtiyaca yeter hale getirilmesi için şimdiye kadar yapılan çalışmalara ait bu açıklamalardan sonra hazırlanmış olan kanun tasarisının maddelerine ait gerekçeleri inceleyebiliriz.

Gelir Vergisinin işletmeler kısmından belediye payı :

425 sayılı Kanunun 2 nci maddesi, belediyeleri Kazanç Vergisine % 25 ni geçmemek üzere bir münzam pay ilâvesine yetkili kılmıştır. Vasıtasız Vergiler Kesirlerinin Tevhit ve Tadili hakkındaki 1454 sayılı Kanunun 13 nci maddesiyle bu nispet kesin olarak % 3 e indirilmiş olduğu gibi vergiye yapılan zamlar belediye payından hariç tutulmak suretiyle belediyelerimiz verginin gelişmesinden faydalanamamıştır. Bu sebeple Kazanç Vergisinden belediye payına belediye meclislerince % 2 ye kadar zam yapılması yetkisinin verilmesi ve belediye hissesinin verginin zamlarına da teşmili düşünülmüş isede, Büyük Millet Meclisine sunulmuş olan Gelir Vergisi Kanunu ile Kazanç Vergisi kaldırılacağından dolayı bunun yerine yeni verginin işletmeler kısmından % 20 nispetinde belediye payı ayrılması uygun görülmüş bu payın beş buçuk - 6 000 000 lirayı bulacağı ve bu suretle Kazanç Vergisinden belediye payı için düşünülen genişlemeyi sağlayacağı unulmaktadır. Bu hissenin daha ziyade büyük şehir ve kasabalarda toplanacağı gözönüne alınarak küçük kasabala-

ru da bundan faydalanmalarını sağlamak amacı ile belediye hissesinin nüfusları nispetinde belediyelere dağıtılması esası kabul edilmiştir.

Bina Vergisinden belediye payı :

Bina Vergisinden belediye payında hiçbir değişiklik yapılmamıştır.

Yol Vergisinden belediye payı :

Şose ve Köprüler Kanunu gereğince tahakkuk ve tahsil ettirilen Yol Vergisinin % 85 i İl Özel İdarelerine ve % 15 i de Devlet yollarına harcanmak üzere, Bayındırlık Bakanlığı emrine verilmekte ve köylerde köy halkına yol işleri için imcece suretiyle çalışmak ödevi yükletilmekte olup belediyelerimiz yapacağı yol, köprü, kaldırım gibi hizmetleri için böyle bir gelire sahip olmadıkları cihetle Yol Vergisi ödevlilerinden belediye sınırları içinde bulunanlara belediye meclisleri kararı ile % 25 den % 50 ye kadar zam yapılması muvafık görülmüş ve esas ödevlerini bedenen çalışmak suretiyle yerine getirecek olanların belediye payları için de çalışabilmeleri esası kabul edilmiştir. Belediyelere çalıştırılmayacak ödevliler İl Özel İdarelerince çalıştırılarak karşılığı olan güdükler belediyelere ödenecektir.

Bu gelir munhasıran belediyelerin bayındırlık işlerine harcanacaktır. Ancak Yol Vergisine 4427 numaralı Kanunla yapılan zammın kaldırılmasından evvel belediyelerin Yol Vergisinden ayrıca belediye payı alması doğru görülmiyerek tasarının 44 nci maddesine bu yolda kayıt konmuştur.

Tiyatro, sinema ve konserlerin bilet bedellerinden belediye payı :

Tiyatro, sinema ve konserlerin bilet bedellerinden 3702 sayılı Kanuna göre yarısı belediyelere, yarısı Hazineye ait olmak üzere % 10 resim alınması esası konmuştu. Belediyeye ait % 5 in % 3 ü Darülaceze, Hazineye ait % 5 in % 2 si Damga, % 3 ü Tayyare Resmi idi. Sonradan bu % 10 resim 4040, 4437 ve 4565 sayılı kanunlarla % 65 e çıkarılmış olduğu halde bu zamlardan belediye payı ayrılmıyarak belediye hissesi % 5 le kalıy ve Hazine payı 12 misli artırılmış bulunmaktadır. Halbuki eylenece resimleri belediyelerin esas gelirleri arasında bulunduğundan, bu tasarı ile Hazine hissesinin tamamından % 80 ni belediyelere bırakılmaktadır.

Yangından koruma resim ve sigorta kumpanyalarının iştirak payı :

Yangın sigorta kumpanyalarının belediyelerimizin yangın söndürme masraflarına iştirak ettirilmesi hükmünü koyan 1580 sayılı Belediye Kanununun 114 nci maddesi uygulanma alanında beklenen sonucu vermemiştir. Çünkü kanun yangınların kolaylıkla söndürülmesinde bu kumpanyaların faydalanmalarını gözönüne alarak kumpanyaların kendi primlerinden bir kısmını belediyelere bırakmaları amacını gütmüş olduğu halde, kumpanyaların iştirak payını primlere eklemek suretiyle müşterilere yüklettikleri anlaşılmıştır. Bu hal ise, binasını sigorta ettirmiyenler yangın söndürme hizmeti karşılığında hiçbir para ödemezken sigorta ettirilenlerin hem kumpanyaya para ödemeleri hem de bu paraya ek olarak masrafa iştirak payına tâbi tutulmaları gibi eşitsizlikleri doğurmuştur. Bu sebeple hem eşitsizliği kaldırmak ve yangın yüzünden millî servetimizin kayıplara uğramasını ve birçok aile ocaklarının sönmesini önlemek maksadıyla belediyelerimizin yangın söndürme teşkilât ve vasıtalarını tamamlanmalarına imkân verilmek üzere, bina vergisine % 1 i geçmemek üzere zam yapılabilmesi için Belediye Meclislerine yetki tanınmış ve sigorta kumpanyalarının iştirak hisseslerini müşteriye intikal ettiremeyecekleri hakkında maddeye hüküm konmuştur.

Bu gelirler yangın söndürme hizmetlerinden başka işlere harcanamayacaktır. Bu sebeple Belediye Meclisleri resim ve iştirak paylarının nispet ve miktarlarını ihtiyaca göre ayarlayacaklardır. Resmin yükümlüsü yapı sahibi ise de yapıların kiralarını Millî Koruma Kanunu sabit tutmuş olduğunda akarlardan alınacak resmin olağanüstü hallerin bittiği Hükümetçe ilân edildiği tarihi kovahyan yıla kadar kiracıya yüklenebileceği kabul edilmiştir. Bina vergisine tâbi olmayan yapılar- dan bu resim alınmayacaktır.

Elektrik ve havagazından belediye payı :

4375 sayılı Kanunun belediye sınırları içinde işliyen tarifesi belli nakil vasıtaları ile banliyö trenlerinin bilet bedellerine ve Şehirler ve Milletlerarası muhabereleeri hariç olmak üzere telefon abone ve konuşma ücretlerine belediye payı eklenmesine ait hükümleri Bakanlar Kurulu

kararı yerine ilgili Bakanlar kaydı konarak ve belediye sınırları içinde sarf ve istihlak edilen elektrikle havagazından alınacak resimler hakkındaki hükmü Bakanlar Kurulunun tasvibi kaldırılarak aynıyle tasarıya alınmıştır.

Temizleme ve aydınlatma resmi :

Tanzifat ve tenvirat resimleri bir matraha dayandığından dolayı tahakkuk ve tahsilinde kolaylık olmak üzere, (Temizleme ve aydınlatma) resmi adıyla bir maddede birleştirilmiş binalarda ve kıymet esaslı yerine sâfi iratları esas tutulmuştur.

× Hizmet karşılığı olan resmin irat getirmeyen bir kamu hizmetine tahsis edilenler dışındaki resmi dairelerden alınmaması için sebep görülmediğinden bunlar ve iratlı arsalarla imar sınırı içinde olupta mahalle kurulmasına izin verilen yerlerdeki iratsız arsalar resme tâbi tutulmuştur.

Yürürlükte bulunan Belediye Vergi ve Resimleri Kanununun resmin akarlarından iki misli kadar alınabileceği esasını koymuş isede akarların tâbi olacağı fazla resmin %50 yi geçmemesi daha uygun görülmüştür. Diğer taraftan sâfi iratları bin lirayı geçen binalarda kıymetleri lirayı aşan arsalarda bu miktarların üstündeki kısımdan alınacak resim; hizmetin masrafının veya kıymetin artması nispetinde fazlaşmamasından dolayı asıl resmin yarısı ol- bul edilmiştir. Bu konuda yeni kabul edilen esaslardan en önemlisi de temizleme ve aydınlatma resmi gelirinin hizmete tahsis edilmiş olması ve resim nispetlerinin âzami olarak gösteril- diye meclislerince bu âzami haddi geçmemek üzere hizmet için yapılacak masraflarla ayar- lıdır. Bu esas temizleme ve aydınlatma işlerinin bir işletme konusu olarak ele alınması ve vasıtalarının yenilenmeleri ve bedellerinin iftası ile ilgilidir. Resmin yükümlülerden Özel lere ve Bina Vergisinin taksit zamanlarında tahsil edilmesi esasının kabulü belediyeleri masraflardan kurtaracağı gibi yükümlüleri de fazla müracaatlarla rahatsız etmekten koru- tur.

Hayvan kesim ücret ve resmi :

423 sayılı Kanununun 29 ncu maddesinde yazılı mezbaha ücreti ve zephiye resmi, hayvan kesim ücret ve resmi adıyla tasarıya alınmıştır. Kesim resminin bugün tâbi olduğu tarife bir misli artı- mış ve ancak Belediye Meclislerinin bu resmi yarıya kadar indirebileceği kabul edilmek suretiyle ayrı ayrı yerlere ait fiyatların ve şartların icaplarına göre resmin genişleyip daraltılmasının sağ- lanması düşünülmüştür. Ziraate birinci derecede zarar veren yabandomuzlarına karşı mücadeleyi teşvik maksadıyla yabandomuzları resimden hariç tutulmuştur. Kesim resminin yarısının İl Özel İdarelerine verileceği hakkındaki kayıt kaldırılmıştır. Kanarası olmayan ve geliri pek az bulunan küçük belediyelerde uygulanan hayvan kesim resminin yarısından bu gibi belediyeleri mahrum et- mek muvafık görülmediği gibi esasen önemli bir tutarı olmayan bu paralardan Özel İdarelerin kaybı da pek az olacaktır. (1942 yılında 84 000) lira kesim ücretleri hakkında bugün uygulanan esaslarda değişiklik yapılmıştır.

Et taşıma ücreti :

Et taşıma hakkında 1580 sayılı Belediye Kanununun 19 ncu maddesinin 5 nci fıkrasını de- ğiştiren 3666 sayılı Kanunla belediyelere verilmiş ve bu hizmet karşılığında bir ücret alınması kabul edilmiş olduğundan bu hüküm hazırlanan belediye gelirleri tasarıma alınmıştır.

3666 sayılı Kanun alınacak ücret hakkındaki Belediye Meclisleri kararını İçişleri Bakanlığının onanmasına bağlı tutmuş ise de, bunun belediye bütçelerini onanlamaya yetkili makamlara bırakılması daha uygun görülmüştür.

Yeniden yapılacak yol, lâğım ve su tesislerinin masraflarına iştirak payı :

423 sayılı Kanununun 41 nci maddesi yeniden yapılacak kaldırım ve lâğımlar için harcanan pa- ralarm yarısını ilgililerden alınacağını, ancak şehirlerde 12, kasabalarda 9 metreden geniş olan yolların fazla kısımlarının masrafları tamamen belediyeye ait olduğunu göstermiş ve alınacak paraların kaç yılda tahsil edileceğini bildirmemiştir.

Bu kanun tasarisında kaldırım ve lâğımlara kamulaştırma giderleriyle su tesisleri eklenmiş ve yeniden yapılacak kaydı açıklanmıştır. Ancak kamulaştırma bedellerinin sahiplerinden kısmen olsun geri alınması gibi durumun ortaya çıkarması için kamulaştırma bedellerinin tevziinde mal-

ları kamulaştırılanlar hariç tutulduğu gibi kasabalarda 12, şehirlerde 15 metreden geniş yollarda bu miktarları aşan kısmın masrafı tamamen belediyelere ait olarak kabul edilmiştir. Bugün yürürlükte olan kanunda kasabalarda 9 ve şehirlerde 12 metre olarak gösterilmiş ise de bugünün ihtiyaçlarına göre bunların genişletilmesi uygun görülmüştür. Tevzi edilecek masrafın bina ve arsaların yalnız cephelerine göre hesaplanması yerine yarısının cephe uzunlukları yarısının da kıymetleri esas alınmak suretiyle dağılması daha adilâne olacağı düşünüldüğünden tasarıya bu yolda hüküm konmuştur. Esaslı tamirler tarif edilerek gülerin sekizde birine tâbi tutulmuştur. Gülerin beş yılda alınması esas kabul edilmekle beraber senelik taksit binaların gayrisâfi iratların % 10 unu ve arsalarda kıymetlerinin % 1 ini geçtiği takdirde senelerin artırılması uygun görülmüştür. Ancak tevzi edilecek paranın tamamı her ne suretle olursa olsun her tesis için gayrimenkul kıymetlerinin % 5 i geçmeyeceği esas konmuş ve irat getirmeyen bir kamu hizmetine tahsis edilmiş olan resmî binalar, bu maddenin çerçevesi dışında bırakılmıştır.

Harita ve İmar plânları masraflarına iştirak payı :

423 sayılı Kanununun 18 nci maddesi kasaba, şehir kadastrosunun yeniden düzenlenmesini veya tarla, bağ, bahçe ve bostanların mahallelere ayrılması için gerekli haritanın keşif masrafları arsa ve yapı sahiplerinden tahsil edilmesini emretmektedir. Bu hükmün harita ve imar plânlarının düzenlenmesi ve tamamlanması için yapılacak masrafların bina ve arsa sahiplerinden tahsil edileceği şeklinde değiştirilmesi uygun görüldüğünden tasarıya bu şekil verilmiş ve evvelece bunun bina ve arsa sahiplerinden ne nispet ve esas üzerinden tahsil edileceği hakkında bir kayıt olmadığından binalar gayrisâfi iratları arsaların da kıymetleri nispetinde kaydı maddeye eklendiği gibi resmin tahsili için harita ve imar plânlarını yetkili makamlarca onanılması hükmü konulmak suretiyle hemşerilere yersiz ve hizmetsiz resim yükletilmemesi sağlanmıştır. İmar plânlarının kısım kısım yapılması halinde bu çeşit plânlara ait masrafların yalnız o kısımdaki gayrimenkul sahiplerine dağıtılması satıştan mütevellit ferağ halinde borç bakiyesinin defaten alınması, irat getirmeyen bir kamu hizmetine tahsis edilmiş olan resmî binaların bu madde hükmünden müstesna tutulması uygun görüldüğünden maddeye bu hususta gerekli hükümler konmuştur.

Değerlenme Resmî :

423 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanununun değerlendirme resmine ait 39 ncu maddesi 3710 sayılı Belediye Kamulaştırma Kanununun 21 nci maddesiyle ortadan kaldırılmıştır. Bu kanununun tasarisında değerlendirme resmî için bahsi geçen 21 nci madde hükümleri esas tutulmuş ve ancak değerlendirilmeyi gerektiren diğer unsurlar da maddeye eklenmiştir. yolların kasabalarda 12 şehirlerde 15 metreye kadar genişletilmesi halinde değerlendirme resmî ile 12 nci madde de gösterilen masrafa iştirak payından hangisi fazla ise yalnız onun alınması ve mal sahibi tarafından yapılan amelîyelerden doğan değerlenmelerle irat getirmeyen bir kamu hizmetine tahsis edilen resmî binaların değerlendirme resminden ayrık tutulması uygun görüldüğünden madde bu esasa göre hazırlanmıştır.

Nakil Vasıtaları Nunoara Masrafı :

Bu konu, 423 sayılı Kanunun 10 ncu maddesindeki esasa göre tasarıya geçirilmiştir. Ancak bu masraf belediyelere fiilen yapılacak masrafı aşmayacak şekilde tevzi edileceği ve seyrisefer düzenini sağlamak maksadiyle her ulaştırma vasıtasının bir plâka taşınmasını amaç tuttuğu cihetle resmî nakil vasıtaları bundan hariç tutulmadığı gibi bu durum karşısında işin Belediye Meclisi kararına bağlı tutulması lüzumsuz görüldüğünden Belediye Encümenine bırakılması uygun görülmüştür. Yapılara ait kısım binaların numaralanmasına ve sokaklara isim verilmesine dair 1003 numaralı kanunun çerçevesi içine girmiş olduğundan maddenin bununla ilgili kısmı tasarıya konusuna alınmamıştır.

Kara nakil vasıtalarından alınacak resim için 423 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde gösterilen en yüksek hadler bir misli artırılmış bir buçuk tonluk kamyonlar büyük kamyonlardan farklı tutulmuştur. Yarım tarifeye tâbi olan özel kişilerin nakil vasıtaları arasında motosiklet ve bisikletlerin de konması uygun görülmüş ve resimden ayrık tutulacak taşıt araçları açıklanmıştır.

Deniz nakil vasıtalarından alınacak resim 423 sayılı Kanunun 24 üncü maddesindeki esas çerçevesinde tasarıya geçirilmiş ve ancak madde Deniz nakil vasıtaları resim ve Liman işgal res-

ni olarak iki resmi kapsadığından her birinin özel fıkralara ayrılarak yazılması müteasip görülmüştür.

Iskele ve rıhtımlardan alınacak geçiş resmi :

Iskele, rıhtım ve saireden alınacak geçiş resmi 423 sayılı Kanununun 26 nci maddesindeki esasa göre tasarıya alınmış ve tarifelerin Bakanlar Kurulu kararı ile uygulanacağı kaydı maddeye eklenmiştir. Tekel İdaresine ait tuzların ve tütünlerin resminden ayrık tutulması ve tüccara ve çiftçiye ait tütünlerin tonundan alınacak resmin 50 kuruşu geçmemesi için 3437 sayılı Tütün ve Tütün İhisarı Kanununun 115 nci maddesiyle 3078 sayılı Tuz Kanununun 33 ncu maddesi hükümü saklı tutulmuştur.

İlân ve reklam resmi :

Levha resmine tâbi olan yerler arasında serbest meslek erbabının çalıştıkları yerler eklenmiş ve evvelce tahditsiz olarak Belediye meclislerinin yetkilerine bırakılmış olan resim miktarının 400 liraı geçmeyeceği ve resmî dairelerin kapılarına konacak levhaların resme tâbi olmadığı gösterilmiştir. Postahane, istasyon binası gibi irat getirmiyen ve kamu hizmetine tahsis edilen binaların levhaları dahi resme tâbi tutulmayacaktır. Levhaların renk, şekil, genişlik ve asılış itibarıyla belediye tenbih ve yasaklarına uygun olması gerektiğinden maddeye bu lüzumu belirten bir fıkra konmuştur. İlân resmi için 423 sayılı Kanunda kabul edilen esas mütafaza edilmekle beraber, resme tâbi ilân konuları daha açık olarak belirtilmiş ve belediyelerin yapacağı ve yapacağı ilân tesisleriyle afişlerden faydalananlardan Belediye meclislerince düzenlenecek tarife göre ücret alınacağı gösterilmiştir.

Ölçü ve tartı aletlerinden alınacak muayene resmi :

Ölçü, tartı ve ölçeklerin yıllık muayeneleri karşılığında alınmakta olan resimler pekaz görüldüğünden iki misline çıkarılmak suretiyle tasarıya geçirilmiştir.

(1942 kesimhesaplarına göre Türkiye'deki bütün belediyelerde alınmış olan damga ve muayene resmi 30 000 liradan ibarettir. Halbuki ölçü ve ayar memurlarının yıllık ücret ve üdenekleri 103 900 liradır.)

Kantar resmi :

Kantar resmi 423 sayılı Kanunun ilk şeklinde kıymetin % yarı nispetinde ve mecburi iken 14 Mayıs 1928 tarihli ve 1236 sayılı Kanunla isteğe bağlı tutulmuş ve resim nispeti de 100 kiloda iki kuruş olarak tesbit edilmiştir. Belediyelerimiz bu değişikliğin neticesi olarak gelirlerinde ehemmiyetli kayıplara uğramış ve toptan alınıp satılan şeylerden şehir ve kasabalarımızta inar ve bunzını için kıymet esaslı üzerinden küçük bir resim alınması faydalı görülmüş olduğu eihetle madde kanununun eski şekli esas tutulmak suretiyle bu tasarıya alınmış ve ihraç mallarının birden fazla yerde resme tâbi tutulmaması için maddeye ayrıca kayıt konmuştur.

Toptan alınıp satılan malların belediye ölçü ve tartı araçları ile ölçülüp tartılması satılmalan için bir emniyet ve itimat unsuru olarak belediyece temini lüzumu bir hizmet konusudur. Ancak resim mecburi tutulmakla beraber ölçme ve tartmanın ilgililerin isteğine bırakılması uygun görülmüştür.

Hayvan alım ve satım resmi :

Hayvan alım ve satım resminde 423 sayılı Kanunun 21 nci maddesindeki esasa dokunulmuş, ancak, domuzların üç misli ve koyun ve keçilerin birer kuruş resme tâbi tutulmaları yersiz görüldüğünden bunlar da genel tarifeye tâbi tutulmuştur.

Dellâllik resmi :

Dellâllik resmi için 423 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin koyduğu en çok % iki büyük resim esas olarak alınmıştır. 100 000 liraya kadar olanları % 1 ve daha fazla olanların bundan sonrası binde bir resme tâbi tutulmak kaydıyla dellâllik resmi kapalı zarf usulüne de teşmil edilmiştir. Ancak bunlardan vâhit fiyat üzerinden ihale edilen işlerde dellâllik resmi için başlangıçta belli bir ihale bedeli olmadığından bu gibi hallerde istihkaklar ödendikçe resmin tahakkuk ve tahsil edilmesi uygun görülmüştür. Önceleri özel kanuna göre âşar ihalelerinden belediyeler resim almakta oldukları için bunun kaldırılmasından doğan gelir eksikliği bu suretle kısmen karşılanmış olacaktır.

Artırma eksiltme veya kapalı zarfla başlayıp da pazarlıkla neticelenen işlerden ve resim satana ait olduğu cihetle müşterilerin kusuru olmaksızın bozulan ihalelerin artırma ve eksiltmelerinden resim alınması tabii görüldüğü cihetle maddeye bu hususta hükümler konmuş olduğu gibi resmin gizlenmesine ve tahsilinin gecikmesine yer verilmemek üzere vaktinde haber verilmiyen eksiltme ve artırımlarda ihaleden başlayarak belediyece resim tahakkuk ve tahsil edilinceye kadar geçecek süre için %10 nispetinde faiz aranması kabul edilmiştir.

Eğlence resmi:

423 sayılı Kanunun eğlence resmine ait 9 nci maddesi eğlence yerlerinden alınacak ruhsat harcı ile işledikleri müddetçe alınacak eğlence resminin birbirine karıştırmış olduğundan tasarıda önce ruhsata bağlı eğlence yerlerinin nereleri olduğu sayılmış ve buralardan alınacak ruhsat harcı ile eğlence resmi özel fıkralara ayrılmıştır.

Açılış ruhsat harçlarının binalarda Bina Vergisine göre tahakkuk eden gayrisâfi iratlarının %5 ini ve arsalarda kıymetlerinin binde beşini ve eğlence resminin ise gayrisâfi hasılatın %15 ni geçmiyeceği belirtilmiş olduğu gibi resim alınmayacak yerlerde açıklanmıştır.

Yer işgal resmi:

Yer işgal resmi 1340 tarihli ve 423 sayılı Kanunun 13 nci maddesiyle 1480 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin bu konu ile ilgili 2 nci fıkrasındaki esaslar gözönüne alınarak ayrı iki fıkra halinde tasarıya geçirilmiş ve ancak metre kare başına en çok 10 kuruş olan resim nispeti 25 kuruşa çıkarılmıştır.

Kazan ve motorlardan alınacak resim:

Kazan, motor ve imbiklerden alınacak resim eski kanundaki şekliyle aynen alınmıştır.

Akaryakıt resmi:

423 sayılı Kanunun 28 nci maddesi, akaryakıt istihlâk resmiyle bunlardan alınacak depo ücretlerini göstermektedir. Bunlar mahiyetleri itibariyle birbirlerinden tamamiyle farklı olduklarından ayrı maddelere alınmışlardır. Akaryakıtlardan alınacak istihlâk resminin bir misli artırılması ve Devlet tekeline geçmiş olduğundan dolayı ispirtonun resme tâbi tutulmaması uygun görülmüştür.

Şehir ve kasabalar arasında işliyen gemilerin de bu resme tâbi olmayacağı tabiidir.

Akar yakıt depo ücreti:

Akar yakıtların tâbi olduğu en yukarı depo ücretinin tarifesi de bir misli artırılarak tasarıya alınmıştır.

Kaynak sularından alınacak resim:

Özel kaplarla taşınan kaynak sularının denetlenmesi ve işaretlenmesi karşılığında alınacak resim hakkındaki hüküm ile piyango ve ikramiye kazançlarından belediye payı 423 sayılı Kanunda olduğu gibi aynen alınmıştır.

Yapı ruhsat ve denetleme harcı:

423 sayılı Kanunun 8 nci maddesi yapıların cinsini ayırmadan mutlak olarak inşaat yapılacak arsanın metre karesinin vergide yazılı kıymetinin % 1 i nispetinde bir resim alınacağı hükmünü koymuştur. Memleketimizdeki bütün belediyelerin aldıkları bu resim tutarı 1942 yılı kesinhesaplarına göre (47 618) liradır. Harbden yani yapı işlerinin Olaganüstü haller yüzünden güçlüklerle karşılaşmasından önce bu resmin miktarı ise (65 000)lira idi. Bu gelir belediyelerimiz için yapacakları hizmetlerin bir kısmını karşılayan bir gelir olmak şöyle dursun kullanılan kalfa ve fen memurlarının masraflarını karşılamıyacak ve tahakkuk ve tahsil harcamalarına yetişmiyecek bir derecede bulunmaktadır. Bu sebeple vergi kıymetleri esas bıfakılarak metre kare üzerinden ve yapıların neticelerine göre miktarı değişen bir ruhsat harcı alınması gerekli görülmüş ve yüksekliği iki metreyi geçen bodrum ve çatı katları tam kat sayılmıştır.

Otlak ücreti:

Belediye sınırı içindeki hayvanlar belediye meralarından faydalandıklarından ve bunların geçtiği sokakların temizlenmesi için belediyeler ayrıca para harcamak zorunda bulduklarından

belediyelerin belediye sınırları içindeki hayvanlardan otlak ücreti adıyla bir resim almaları uygun görülmüştür.

Süs köpekleri resmi :

3167 sayılı Kara Avelığı Kanunu ile av köpekleri resimden istisna edilmiş olduğundan 423 sayılı Kanunun 25 nci maddesindeki resim süs köpeklerine münhasır kalmış ve bunlardan alınacak senelik resim bir misli artırılmak suretiyle 20 liraya çıkarılarak tasarıya geçirilmiştir. Ancak resmin birçok yerlerde tahakkuk ve tahsil giderini karşılayacak derecede az bir gelir temin edilebileceği düşünüldüğünden belediye meclislerinin isteğine bırakılması uygun görülmüştür.

Tente, siper ve saçak resmi :

423 sayılı Kanunun 12 nci maddesine göre tasarıya geçirilmişti. Ancak bugün metre kare başına en çok 25 kuruş olan resim miktarı pek az olduğundan bu had 50 kuruşa çıkarılmıştır. Resmin en yüksek haddi bir misli artırılmış olmasına rağmen belediyelere sağlayacağı gelir pek az olduğundan ve bazı yerlerde tahakkuk ve tahsil giderini bile karşılamayacağı düşünüldüğünden nerelerde alınacağı belediye meclislerine bırakılmak suretiyle resmin tahakkuk ve tahsili belediyelerin isteğine bağlı tutulmuştur.

Fennî vasıtalarla yapılacak temizlemelerden alınacak resim :

Belediyelere fennî araçlarla yapılacak temizlemelerden alınacak ücret hakkındaki hüküm 423 sayılı Kanunun 11 nci maddesinden aynı ile alınmış, ancak belediye meclislerinin resmin alınmasına karar vermeye de yetkili oldukları kabul edilmiştir.

Kiralamalara ait sözleşme resmi :

Bu resim 423 sayılı Kanunun 19 ncu maddesindeki esasa göre tasarıya geçirilmiş ve ancak top-
tan kiralamaya sözleşmeye bağlanan yerlerin kısmi kısmi yeniden kiralanmaları halinde ayrıca sözleşmeye tâbi oldukları kabul edilmiş ve vaktinde sözleşmeye bağlanmayanlardan alınacak cezalar gösterilmiştir.

Belediyelerin diğer gelirleri :

Bu kanun tasarısı içine alınmıyarak kendi genel veya özel kanunlarının çerçevesi içinde kalması gerekli görülen belediye vergi, resim, harç, ceza ve hasılatı ile her nevi gelirlerin dayandığı kanun hükümlerinin bu maddede gösterilmesiyle yetinildi.

Tahsil usulüne ait hükümler :

Belediye vasıtasıyla tahsil edilmeyen belediye gelirlerinin belediyelere ne kadar zaman içinde ödeneceğine, belediye hesap işleri ve memurlarının bunları takiplerine, zamanında ödenmeyen paralardan dolayı ilgililer hakkında olunacak muameleye belediye gelirlerinin nasıl tahsil edileceğine, zamaşımına uğraması şekline ve yapılacak tebliğlere itirazlara ait hükümler kanun alacakları hakkındaki kanun gözönüne alınarak konmuştur.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Belediye Gelirleri Kanunu tasarısı

Bölüm : 1

Belediye vasıtasıyla tahsil edilmeyen gelirlerden belediye payları

Gelir Vergisinin işletmeler kısmından belediye payı

MADDE 1. — Gelir Vergisinin işletmeler kısmının tahsilâtından yüzde yirmisi belediye payı olarak ayrılp, her beldenin son sayımdaki nüfusu nispetinde dağıtılmak üzere İşleri Bakanlığı emrine İller Bankasına yatırılır.

Bina Vergisinden belediye payı

MADDE 2. — Bina Vergisinin Özel İdarelerce belediye sınırları içinde tahsil olunan kısmının %15 i o belediyeye aittir.

Yol Vergisinden belediye payı

MADDE 3. — Belediye sınırı içindeki Yol Vergisi ödevlilerine beldenin bayındırlık hizmetlerine harcanmak üzere belediye meclisleri kararıyla %25 ten 50 ye kadar zam yapılabilir. bu zam esas vergi ile birlikte Özel İdarelerce tahakkuk ve tahsil edilerek hesaplarıyla birlikte ilgili belediyelere ödenir. Esas ödevlerini çabışmak suretiyle yerine getirecek olanları belediyeler, belediyenin imar ve inşa işlerinde çalıştırabilirler. Çalıştıramıyacak belediyelerde ödevliler Özel İdareler tarafından İl yollarında çalıştırılır ve karşılığı olan gündelikleri belediyelere para olarak ödenir. Belediyelerin ödevlileri çalıştıramıyacaklarını bunların esas ödevleri İllerce yaptırılmadan önce Özel İdarelere bildirmeleri gereklidir.

Tiyatro, sinema ve konserlerin bilet bedellerinden belediye payı

MADDE 4. — 3702 sayılı Kanunla sinema, tiyatro ve konserlerden alınmakta olan resim tahsilâtından (Fevkalâde zamları dâhil)

- %50 Belediye hissesi
- %30 Darülaceze hissesi,
- %10 Damga resmi,
- %10 Tayyare resmi.

olarak tefrik olunur. Damga ve tayyare resim-

leri ait olduğu bölümlere irat kaydolunur. Darülaceze bulunan yerlerde Darülaceze hissesi bu müesseseye, belediye hissesi de belediyelere tahsil edildiği ayı takip eden ayın 15 nci günü akşamına kadar ödenir. Darülaceze bulunmayan yerlerde belde halkının fakir ve yardıma muhtaç olanlarına yapılacak yardımlara harcanmak üzere Darülaceze hissesi dahi belediyelere verilir.

Bu resmin tahsil ve kontrolünden dolayı belediye ve darülacezelerden hiçbir masraf alınmaz.

Yangından koruma resmi ve sigorta kumpanyalarının iştirak payı

MADDE 5. — Belediye sınırları içindeki yapıların Bina Vergisine Belediyelerin yangından koruma hizmetlerine ait teşkilât ve tesisat masrafı olarak Belediye Meclislerince sâfi iratları yüzde birini geçmemek üzere zam yapılabilir. Bu zam olağanüstü hallerin bittiği Hükümetçe ilân edilmesini kovalıyan yıla kadar kiracılara yüklenebilir. Adı geçen zam Özel İdarelerce Bina Vergisi ile birlikte tahakkuk ve tahsil edilir.

Yangın söndürme vasıtalarını tamamlayan Belediyeler oralarda muamele yapan yangın sigorta kumpanyaları ile sözleşme yaparak yangın söndürme vasıtalarının masrafına bu kumpanyaları iştirak ettirmeye yetkilidirler. Sözleşme yapmaya yanaşmayan kumpanyalardan sermayeleri nispetinde Belediye Meclislerince düzenlenip Belediye Kanununun 71 nci madesine göre onaylanacak tarifeye göre Belediye vergi ve resimleri gibi iştirak payı tahsil olunur. Bu iştirak payı herhangi bir suretle müşteriye intikal ettirilmez.

Bölüm : 2

İşletme gelirleri

Elektrik ve havagazından Belediye payı

MADDE 6. — Belediye sınırları içinde sarf ve istihlâk edilen elektriğin her kilovatından ve havagazının her metre kübünden tarifelerine göre Be-

lediye Meclisleri kararıyla en çok iki kuruş (Muharrik kuvet olarak sarfolunacak elektriğin her kilovatından ençok bir kuruş) Belediye resmi alınabilir.

Tarifesi belli nakil vasıtaları ile banliyö trenleri bilet bedellerinden alınacak belediye payı

MADDE 7. — Belediye sınırları içinde işliyen tarifesi belli bütün nakil vasıtaları ile banliyö trenlerinin bilet bedellerine belediye meclislerinin kararı ve İçişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarının tasvibi ile ençok iki kuruş belediye payı alınabilir.

Banliyö trenlerinde bilet bedellerine yapılacak zamlar tahsil edildikleri ay sonundan başlayarak 75 nei günü akşamına kadar buldukları yerin belediyelerine yatırılır.

Telefon abone ve konuşma ücretlerinden belediye payı

MADDE 8. — Şehirler ve Milletlerarası haberleşmeleri hariç olmak üzere bütün telefon abone ve konuşma ücretlerine belediye meclislerinin kararı ve İçişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarının tasvibi ile ençok yüzde yirmi nispetinde belediye payı eklenebilir.

Bu pay P. T. T. Idaresince asıl ücretlerle birlikte tahsil olunur.

Temizleme ve aydınlatma resmi

MADDE 9. — Belediye sınırı içindeki hususi yapılardan ve Bina Vergisi Kanununun 3 neü maddesinin 1 nei, 2 nei, 3 neü ve 4 neü fıkralarında tasrih edilenler hariç olmak üzere resmî yapılarla iratlı arsalardan ve imar sınırı içinde olupia mahalle kurulmasına izin verilen yerlerdeki iratsız arsalardan temizleme ve aydınlatma resmi alınır. Bu resmin nispeti resim konusuna giren yapılarda sâfi iratların yüzde beşi ve iratlı arsalarda imar sınırı içinde mahalle kurulmasına izin verilen yerlerdeki iratsız arsalarda kıymetlerinin yüzde yarımını ve akarlarda sâfi iradın yüzde 7 buçüğünü geçemez. Resmin mükellefi Bina Vergisi Kanununa göre vergi mükellefi olanlardır. Ancak tahakkuk eden bu resmi mükellefin mesuliyeti baki kalmak şartıyla gayrimenkulü işgal edenlerle faydalananlar ve icarla otu-

ranlardan tahsile belediye meclisleri yetkilidirler. Sahibinin kendi oturduğu apartman dairesi veya müstakil evi mesken sayılır. Bu resim Özel Idarelerce ve Bina Vergisinin taksit zamanlarında tahsil olunur.

Sâfi iradı 1000 lirayı geçen akar ve meskenlerle kıymetleri on bin lirayı aşan iratlı arsalarda bu miktarların üstündeki kısımlardan alınacak resim asıl resmin tâbi olduğu nispetin yarısıdır. Temizleme ve aydınlatma gelirleri ancak bu işlere harcanır. Yılı içinde harcanmayan temizleme ve aydınlatma gelirleri ertesi yıl bütçesinin temizleme ve aydınlatma hizmetlerine ödenek olarak konur. Belediye Meclisleri resmin nispetini kararlaştırırken yapılacak harcamaları esas tutar.

Hayvan resim ücret ve resmi

MADDE 10. — Belediyeler tarafından umumî ve fennî kanaralar yapılınca kadar kesilecek koyun ve keçilerden 30, kuzu ve oğlaktan 15, dana 60, sığır ve domuzdan (Yaban domuzu hariç) 90, deve ve mandadan 150 kuruş resim alınacaktır.

Belediye Meclisleri bu resimleri yarısına kadar indirebilir. Fennî kanaralar yapılan yerlerde yalnız kesim ücreti alınıp ayrıca kesim resmi alınmaz. Kesim ücretlerinin miktarı Belediye Meclislerince kararlaştırılır.

Et taşıma ücreti

MADDE 11. — Kanaralarda kesilen etlerin Belediye Meclislerince kararlaştırılacak ücret karşılığında satış yerlerine taşımak münhasıran Belediyelerin hakkıdır. Bu konudaki Meclis kararları Belediye bütçelerini onamaya yetkili makamların tasvibi ile kesinleşir.

Bölüm : 3

Harcamalara iştirak payı

Yeniden yapılacak yol, lâğım ve su tesislerinin masraflarına iştirak payı

MADDE 12. — Belediyelerce Belediye sınırları içinde :

A) Yeniden açılan veya eskiden mevcut olup da % 40 nispetinde ve daha fazla genişletilen

yolların (yaya kaldırımları da dâhil olduğu halde kasabalarda 12, şehirlerde 15 metrelik kısmının açılması ve döşenmesi ve yola kalbedilen kısmın kamulaştırılması,

B) lâğımın iki buçuk metre derinliğine kadar gömülecek 30 santimetre kutrundaki horu ve kanalın,

C) Şehir ve kasabalara getirilecek sulara ait tesislerin tamamlanmalarından sonra inşa masraflarının yarısı o cadde veya sokakta bulunan bina ve arsaların kıymetlerinin % beşini geçmemek üzere belediyelerce sahiplerine dağıtılır. (Kamulaştırma bedellerinin tevziinde malları kamulaştırılanlar hariç tutulur.) Bu dağıtımında bina ve arsaların cephe uzunluklarıyla kıymetleri eşit nispette gözönünde bulundurulmak esastır. Dağıtılan paralar beş senede, zamanları Belediye Meclisince tâyin olunacak beş eşit taksitte Belediye resimleri gibi tahsil olunur. Senelik taksit tutarı binaların gayrisâfi iratlarının % onu ve arsaların kıymetlerinin % birini geçemez. Fazla kısım nispetinde taksit seneleri artırılır. Ancak tevzi edilecek paranın tamamı her ne suretle olursa olsun her tesis için gayrimenkul kıymetlerinin % beşini geçemez.

Yol, lâğım ve su yollarının eski şekliinden daha müttekâmil vasıfta yeniden yapılması halinde veya esaslı tamirlerde (bir sokak boyunca yol döşemelerinin tamamen sökülüp yeniden döşenmesi gibi) masrafın 1/8 de biri ve genişletmelerde 1/4 ü alınır.

Sokağın genişliği kasabalarda 12 şehirlerde 15 metreyi geçerse fazlasının masrafı Belediye aittir.

İrat getirmiyen bir kamu hizmetine tahsis edilmiş olan resmî binalar bu maddenin çerçevesi dışındadır.

Harita ve imar plânları masraflarına iştirak payı

MADDE 13. — Belediyelerin harta ve imar plânlarının düzenlenmesi veya tamamlanması için yapılacak masraflar belediye sınırı içindeki binaların gayrisâfi iratları ve arsaların kıymetleri nispetinde Belediye Meclislerince kararlaştırılacak taksitlerle sahiplerinden alınır. Satıştan mütevellit ferağ halinde borç bakıyesi defaten alınır. İmar plânlarının kısm kısmı yapıl-

ması halinde bu çeşit plânların masrafları yalnız o kısımdaki gayrimenkul sahiplerine dağıtılır. İrat getirmiyen ve kamu hizmetine tahsis edilmiş olan resmî binalar müstesnadır. Bu resmin tahakkuk ve tahsili için harta ve imar plânlarının yetkili makamlarca tasdik edilmek suretiyle tamamlanmış olması gereklidir.

Değerlenme resmi

MADDE 14. — Kamulaştırma sebebiyle sokağın ve umumi bahçenin veya meydan veyahut yeşil alanın yüzüne çıkmakla veya köprüler, rıhtımlar, küçük limanlar, parklar, spor sahaları, tramvay hatları, vapur ve kayık iskeleleri tesis ve inşasından veya her ne suretle olursa olsun sokağa yüzü artmasından veyahut yüzünde bulunduğu yolların genişlemesinden dolayı değerleri artan gayrimenkullerden Belediye Meclislerince Meclis üyesinden bir, Belediye bölgesindeki mülk sahiplerinden bir ve Belediyede görevi olmayan bir mühendis veya mimar ve bunların bulunmadığı yerlerde bir fen memuru ve bunun da bulunmadığı yerde bir yapı kalfası veya yapı işlerini anlayan bir kişi olmak üzere üç kişilik bir komisyone takdir edilecek olan eski değeri ile yeni değer arasındaki farkın yarısı değerlendirme resmi olarak bir defaya mahsus olmak ve beş yılda beş taksitte tahsil edilmek üzere Belediye gelirlerinin tahsiline dair olan hükümlere göre alınır.

Kesinleşen değerlendirme borçları Belediyelerin istemesiyle Tapu Dairesince o gayrimenkulün siciline de geçirilir. Borcu tapu siciline geçirilmiş olan gayrimenkülü satınalan bu borcu defaten ödemekle mükelelftir.

Değerin artması bir kısmının kamulaştırılmasından ileri gelen gayrimenkullerden yukardaki fıkra mucibince alınması lâzımgelen değerlendirme resminin tamamı kamulaştırma bedelinden indirilir.

Yolların kasabalarda 12 şehirlerde 15 metreye kadar genişletilmesi halinde değerlendirme resmi ile 12 nci maddede gösterilen masrafa iştirak payından hangisi fazla ise yalnız o alınır. Mal sahibi tarafından yapılan ameliyelerden doğan değerlenmeler ve irat getirmiyen bir kamu hizmetine tahsis edilen resmî binalar bu resme tâbi değildir.

Bölüm : 4

Belediye aracıyla tahsil olunan gelirler

Nakil vasıtaları numara masrafı

MADDE 15. - Resmî ve özel her çeşit araba, bisiklet, motosiklet, otomobil, otobüs, kamyon ve kamyonet gibi kara; sandal, kayık ve istimbol gibi motörlü ve motörsüz küçük deniz* nakil vasıtalarına ve hamallara belediyelerce birer numara plâkası verilir. Bunun karşılığında alınacak masrafın miktarı belediye encümenlerince belirtilir. Vapurlar, trenler bu hükümün dışındadır.

Kara nakil vasıtaları resmi

MADDE 16. - Resme tâbi nakil vasıtaları ve resim miktarları:

1. Çift hayvanlı kira binek arabalarından ayda ençok 200 kuruş,
2. Tek hayvanlı kira binek arabalarından ayda ençok 150 kuruş,
3. Çift hayvanlı yük arabalarından ayda ençok 150 kuruş,
4. Tek hayvanlı yük arabalarından ayda ençok 50 kuruş,
5. Manda ve öküz arabalarından ayda ençok 50 kuruş,
6. Yük ve binek kira hayvanlarından ayda ençok 20 kuruş,
7. Yük ve binek kira merkeplerinden ayda ençok 5 kuruş,
8. Motoru 12 beygire kadar olan kira otomobillerinden ayda ençok 400 kuruş,
9. Motoru 12 - 20 beygire kadar olan kira otomobillerinden ayda ençok 600 kuruş,
10. Motoru 20 beygirden fazla olan kira otomobillerinden ve kamyonlardan ayda ençok 1000 kuruş (1,5 tonluk kamyonlar 800 kuruş),
11. Motosikletlerden ayda ençok 100 kuruş,
12. Bisikletlerden ayda ençok 50 kuruş, nakil vasıtaları resmi alınır.

Zata mahsus otomobil, çift ve tek atlı binek arabalarıyla binek hayvanları ve motosiklet ve bisikletler bu resmin yarısına tâbidir. -

Arabalardan resim alınmasında bunların adedine bakılmayıp hayvanların adedi esas tutulur.

Bu resimler âzamlı olup her yerde miktarları belediye meclislerince kararlaştırılır.

Resme tâbi olmayan nakil vasıtaları:

A) Resmî dairelerin resmî hizmetlere tahsis ettikleri nakil vasıtaları. (Ticari işlere tahsis edilendiler resme tâbidir.)

B) Ordu ve jandarına mensuplarının, zabıta memurlarının, Maliye, Özel İdare ve Belediye atlı tahsildarlarının küçük sağlık memurlarının ve kammen hayvan beslemeye mecbur emsali kişilerin binek hayvanları (bu istisna kammen beslemek mecburiyetinde buldukları adede hayvana muhasır olup bundan fazla besleyecekleri hayvanlar resme tâbidir).

C) Yürümeye muktedir olmayan sakatların yürümek ihtiyacını temin için kullandıkları taşıma vasıtaları,

D) Çiftçilerin veya çiftçi kooperatiflerinin doğrudan doğruya ziraatte ve dolayısıyla buna müteferri hususatta kullandıkları araba, hayvan ve kamyonlar (bazan kiracılıkta kullanılsa bile),

E) Döl almak için beslenen aygır ve kısraklar,

F) Karşılıklı olarak Konsoloshane ve Sefarethanelere ait motörlü motörsüz nakil vasıtaları resimden ayrıktır.

Deniz nakil vasıtaları resmi

MADDE 17. - A) Küçük deniz nakil vasıtaları resmi:

Belediye sınırları içindeki limanlarda, göl ve nehirlerde taşıma işlerinde kullanılan ve belediye içindeki liman dairesine kayıtlı olan istimbol, motorbot, her nevi kayık, mavna, salapura ve duba gibi küçük deniz nakil vasıtaları ile hususi sandal ve kayıklardan (munhasıran balık avına mahsus balık sandal ve kayıkları ile resmî dairelerin resmî hizmetlere tahsis ettikleri taşıma araçları ayrıktır). Belediye meclisince düzenlenecek tarifeye göre resim alınır.

B) Liman işgal resmi:

Belediye içindeki limanlarda yükü ile beraber durarak denizi veyahut göl ve nehirleri işgal eden veyahut tamirhane veya depo ve sair surette kullanılan büyük küçük deniz nakil vasıtalarından belediye meclisince düzenlenecek ayrı bir tarifeye göre resim alınır. Bu resim Liman Dairelerince tahsil olunarak o yer belediyesine verilir.

Portua, tamir ve kumanya tedariki sebebiyle limanlara sığınan veya Devlete ait olup ticari

işlerde kullanılan deniz nakil vasıtaları resimden müstesnadır: (A) fıkrasında bahsi geçen deniz nakil vasıtaları bu fıkra hükmüne tâbi değildir.

İskele ve rıhtımlardan alınacak geçiş resmi

MADDE 18. — Belediyenin elinde bulunan iskele ve rıhtımlarla herkesin gelip geçmesine yarayan kanal, kayık ve sallardan Belediye Meclislerince düzenlenecek ve 3004 sayılı Kanuna göre onamlanacak tarifeye göre geçiş resmi alınır.

3437 sayılı Tütün ve Tütün İhisarı Kanununun 115 nci maddesi ve 3078 sayılı Tuz Kanununun 33 ncü maddeleri hükmü saklıdır.

İlan ve reklâm resmi

MADDE 19. — Dükkânlarla Ticari ve Sınai müesseselerin ve serbest meslek erbabının çalıştıkları yerlerin kapılarına sahiplerinin ad ve soyadları ile müesseselerin veya ilgili şahısların işini gösteren Türkçe bir levha asmak mecburidir. Bu levhalara şayet Türkçeden gayri bir dil ve yazılarla yazı yazılmak istenirse bunların genişliği ve puntaları Türkçenin yarısını geçemez ve Türkçenin altına yazılır.

Levhaların renk, şekil, genişlik ve asılış bakımından belediyelerin tembih ve yasaklarına tamamen uygun olarak tertip edilmiş ve asılmış olması lâzımdır. Aksi halde belediye bunları indirmeye ve uygunlarını astırmaya yetkilidir.

Bu levhalardan Belediye Meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ve 400 lirayı geçmemek üzere yıllık bir resim alınır.

Levhaların Türkçeden başka lisan ve yazı ile yazılı olan kısımlarından ayrıca ikişer kat resim alınır.

İrat getirmiyen ve kamu hizmetine tahsis edilen resmî dairelerin kapılarındaki daire adlarını gösterir levhalardan resim alınmaz.

Meydan, yol ve sokaklarda ve umuma açık yerlerle nakil vasıtalarında asılan, gösterilen ve dağıtılan ilânlarla her ne suret ve vasıta ile olursa olsun yapılacak diğer ilân ve reklâmlardan Belediye Meclislerince düzenlenecek esas ve tarifelere göre resim alınır.

Ayrıca Belediyelerin yapacağı ve yaptıracığı tesisler ve afişler hizmeti karşılığı olarak Belediye Meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ücret almaya Belediyeler yetkilidir.

Ölçü ve tartı aletlerinden alınacak muayene resmi

MADDE 20. — Aşağıda yazılı ölçü, tartı ve ölçeklerin Ölçü ve Ölçüler Kanunu ve Tüzüğü hükümlerine göre Belediyeye damgalattırılması karşılığında aşağıdaki resimler alınır.

	Kuruş
A) Granuların beher parçasından	5
B) Elli kiloya kadar beher ölçme aletinden	50
C) Elli kilodan yukarı olanları beher elti kilo ve küsuru için	20
D) Oturak terazilerinden	50
E) El terazilerinden	20
F) Alelûmum basküllerden ve çekillerden	200
G) Mayiat ölçülerinin beher parçasından	2,5
H) Hububat ölçülerinin beher parçasından	10
I) Uzunluk ölçülerinin beher parçasından	10

Kantar resmi

MADDE 21. — Belediye sınırı içinde toptan satılan bîlûmum tartılacak ve ölçülecek şeylerden satış kıymetinin yüzde yarımını geçmemek üzere Belediye Meclislerince düzenlenecek tarifeye göre resim alınır.

Ancak bu şeylerin Belediyelerce tartılıp ölçülmesi alıcı veya satıcıların isteğine bağlıdır. Şu kadar ki, resmin hesaplanmasında anlaşmazlık çıkarsa Belediye ölçü ve tartı aletlerine müracaat edilir.

Bu resmin yükümlüsü satıcıdır.

İhraç malları ilk satışın yapıldığı yerde resme tâbi olup bundan sonraki satışlardan resim alınmaz. 3078 sayılı Tuz Kanununun 33 ncü ve 3437 sayılı Tütün ve Tütün İhisarı Kanununun 115 nci maddeleri hükümleri saklıdır.

Toptan tartılması ve ölçülmesi âdet olmayan şeylerin tartılıp ölçülmesi isteğe bağlıdır. Bu takdirde bunlardan da resim alınır.

Hayvan Alım ve satım resmi

MADDE 22. — Deve, manda, sığır, domuz, koyun, keçi, beygir, merkep ve ester gibi hayvanların - her yaşta - belediye sınırları içinde her ne

şekilde olursa olsun yapılan alım ve satımlarından satana ait olmak üzere en çok satış bedelinin % 2,5 u nispetinde resim alınır. Resim miktarının ve alınma şeklinin tesbiti Belediye Meclisine aittir.

Alıcı ile satıcı arasında satış bedeli üzerinde müvazaalı bir anlaşma olduğu anlaşıldığı takdirde aradaki farkın resmi iki kat olarak tahsil edilir.

Tellâlık resmi

MADDE 23. — Belediye sınırı içinde her nerede olursa olsun açık artırma ve eksiltme ile satılan her çeşit eşya ile menkul ve gayrimenkul mallar bedelinden en çok yüzde iki buçuk nispetinde tellâlık resmi alınır. Resmin miktarını Belediye Meclisi kararlaştırır.

Her daire veya şahıs yapacağı artırma ve eksiltmeyi pulsuz meptulla belediyeye haber vermekle ödevlidir. Haber verilmezse ihale gününden başlayarak belediyece resmin tahakkuk ve tahsili yapılmaya kadar geçecek süre için ilgililerden % 10 nispetinde faiz alınır.

Resmî daireler mahkemeler ve icra dairelerinde açık artırma ve eksiltme veya kapalı zarf usulü ile yapılacak ihalelerden yüz bin liraya kadar olanlardan yüzde bir ve yüz bin liradan fazlası için binde bir nispetinde resim alınır. Bunlardan vâhit fiyat üzerinden ihale edilen işlerde istihkaklar ödendikçe resim tahakkuk ve tahsil olunur.

Önce açık artırma veya eksiltme veya kapalı zarf usulü ile başlayıp da pazarlıkla neticelenen işler de yukarıda yazılı resme tâbidir.

Bu resmin yükümlüsü satıcıdır. Ancak resmî dairelerin satışlarında şartname ve sözleşmeler icabı olarak resim müşteriye yüklenebilir.

(Tellâlık resmi satana ait olduğundan müşterilerinin kusuru olmaksızın bozulan ihalelerin artırma ve eksiltmelerinden dahi resim alınır.) Bu resim ihaleyi yapan dairelerce mütaahhidin ilk istihkakının ödenmesi sırasında tamamen kesilerek bir hafta ve resmî dairelere ait olduğu takdirde ihale tarihinden başlayarak en çok onbeş gün içinde belediyelere hesapları ile birlikte verilir.

Bu resim ihalenin yapıldığı yer belediyesine ait olup ihalenin yapılmasından sonra hemen tahsil olunur. 3078 sayılı Tuz Kanununun 33 ncu ve 3437 sayılı Tütün ve Tütün İhisarı Ka-

nununun 115 nci maddelerinin hükümleri saklıdır. Bu maddede adı geçen tellâlık resminden maada hiçbir kimse ve makam tarafından tellâlık adıyla başka resim alınamaz.

Satış kıymeti on lirayı geçmeyen satışlar bu resimden ayraktır.

Eğlence resmi

MADDE 24. —

1. Bar,
2. Varyeteli veya müzikli lokanta ve gazino gibi yerler,
3. Patinaj yerleri,
4. Kişiler ve kurumlarca yapılan (ve bu madde ile resme tâbi eğlenceleri ihtiva eden) müsamereler gibi eğlence yerleri,
5. Tüzüğe göre üyesine ve kurucularına vasıtalı veya vasıtasız kazanç temini mevzu bahis olan kulüp ve kulüp şeklinde gazinolar ve bunların idaresinde bulunan oteller,
6. Bahit ve talih oyunları,
7. Girişlik ücretiyle seyredilen her nevi maç ve müsabaka ve yarışlarla kukla, hokkabaz, karagöz, cambaz, panorama ve lunapark,
8. Ve bunlara benzeyen eğlence yerleri açmak ve işletmek belediyenin ruhsat ve resmine bağlıdır.

Bu gibi eğlence yerlerinde:

A) Bir defaya mahsus olmak üzere açacakları yerlerin binalarda Bina Vergisi Kanununa göre gayrisâfi iratlarının % beşini ve arşalarda kıymetinin binde birini geçmemek üzere belediye meclislerince tâyin edilecek nispette açılış ruhsatı hâre alınır. Sinema ve tiyatrolar da aynı hükme bağlıdır.

B) Belediye meclislerince düzenlenecek tarife ve belirtilecek sınıflarına göre işledikleri müddetçe temin edecekleri gayrisâfi hasılatın %15 ini geçmemek üzere de eğlence resmi alınır. Sözü geçen yerlerin işlediği müddetçe alınacak eğlence resmi belediye meclisince günlük, haftalık veya aylık olarak da tâyin olunabilir.

Gece yarısından sonra açık kalacak bu maddede yazılı resme tâbi yerlerden gece yarısından sonraki her saat için mütezayit bir resim almaya belediyeler yetkilidir. Bu resim esas resim % 50 sini geçemez.

Hayır cemiyetlerinin ve spor teşküllerinin

tertip edeceği eğlenceler, deniz tenezzüpleri ve müsamereler bu resimlerden ayrıktır.

Yer işgal resmi

MADDE 25. — A) Her yerin pazar kurulan günlerinde ve panayırda meydan, mezar ve iskele yerlerini işgal eden satıcılardan,

B) Yol, meydan, pazar, iskele, köprü ve nehirler gibi umuma ait yerlerden ve denizlerden bir kısmını gelip geçme ihtiyacını taziyet etmiyecek surette ve geçici olarak herhangi bir ameliye için işgal eden veya kullananlardan, işgale izin verilmesine karşılık olarak belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre işgal edilen yerin her metre karesi için günde 25 kuruşu geçmemek üzere işgal resmi alınır.

Şu kadarki yukardaki hükmün dışında yaya kaldırımları ile sokakların ve umuma mahsus yerlerin hiçbir vesile ile devamlı olarak işgaline izin verilemez.

Kazan ve motorlardan alınacak resim

MADDE 26. — Muharrik kuvvet olarak kullanılan motorlarla buharlı kazanlardan ve imalâthanelerdeki imbiklerden bir defaya mahsus olmak ve on liradan eksik elli liradan fazla olmamak üzere belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ruhsat resmi alınır.

Ziraatta kullanılanlardan resim alınmaz.

Akar yakıt resmi

MADDE 27. — Belediye sınırları içinde istihlak edilmek üzere satılan petrolün kilosundan bir, benzin ve sairinin kilosundan iki, baküre ve mazotun kilosundan dört kuruşu geçmemek üzere Belediye Meclisince düzenlenecek tarifeye göre istihlak resmi alınır.

Ziraat Bankaları veya Ziraat Bakanlığı Teşkilâtı vasıtasıyla ziraat için getirilecek bu maddelerden istihlak resmi alınmaz.

Akar yakıt depo ücreti

MADDE 28. — Akar yakıtların belediye depolarında bulunduğu süre için dört kiloluk küçük tenekelerden iki, on altı kiloluk büyük tenekelerden sekiz kuruş ve dökme halinde bulunanların beher kilosundan yirmi parayı geçmemek üzere

Belediye Meclislerince düzenlenecek tarifeye göre aylık depo ücreti alınır.

Kaynak sularından alınacak resim

MADDE 29. — Özel kaplarla taşıyıp satılacak olan kaynak suları belediyelerce teftiş edilerek hangi kaynaklara ait olduklarını göstermek üzere kaplara özel işaretler konur, bu hizmete karşı Belediye Meclisince kararlaştırılacak tarife göre resim alınır.

Yapı ruhsat ve denetleme harcı

MADDE 30. — Her nevi yapılardan ve ilâvelerden her kat için :

A) Demir ve kâgir yapıların metre karesinden	25
B) Yarım kâgir yapıların metre karesinden	20
C) Hıms ve yarım ahşap yapıların metre karesinden	15
D) Ahşap ve kerpiç yapıların metre karesinden	10

Kuruş yapı ruhsat ve denetleme harcı alınır. Katlar çoğaldıkça harç da kat adedi kadar artar. Yükseklikleri iki metreden aşağı olan bodrum ve çatı katlarından asıl harem yarısı, esaslı tamirlerden dörtte biri, âdi tamirlerden de sekizde biri nispetinde harç alınır. Akaar olan resmi yapılar da bu harca tâbidir.

Otlak ücreti

MADDE 31. — Belediye sınırları içindeki otlakların korunması yetiştirilmesi bakımı karşılığı olarak, bu otlaklarda otlatılan her baş koyun ve keçiden 25, sığırdan 40, mandadan 65, deve ve domuzdan 75, at ve katırdan 65, merkepten 15 kuruşa kadar yılda bir defaya mahsus olmak üzere otlak ücreti almaya Belediye Meclisleri yetkilidir.

Bölüm : 5

Tahsili isteğe bağlı gelirler

Süs köpekleri resmi

MADDE 32. — Süs köpeklerinden yılda yirmi lirayı geçmemek üzere Belediye Meclisleri resim alabilir.

Tente, siper ve saçak resmi

MADDE 33. — Meskenlerden başka bütün yapıların önlerine güneş ve yağmurdan korunmak için çekilen tente ve yapılan siperlerden ve bunların saçaklarından yerin şerefine göre metre karesi için ençok 50 kuruşu geçmemek üzere yıllık bir resim alınır. Bu tente ve siperler çeşitli taşıtların geçmesine engel olmamak üzere Belediyenin göstereceği şekilde yapılır ve yükseklikleri sokak tabaundan üç metreden aşağı olmaz.

Bu resmin miktarı ve nerelerde alınacağı Belediye Meclislerince kararlaştırılır.

Fennî vasıtalarla yapılacak temizlemeden alınacak resim

MADDE 34. — İstek üzerine Belediyelere fennî vasıtalarla yapılacak temizlemelerden Belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ücret alınır. Belediye Meclisleri bu ücretin alınmamasına da karar verebilir.

Bölüm : 6

Türlü gelirler

Piyango ve ikramiye kazançlarından belediye payı

MADDE 35. — Piyango ve ikramiye kazançlarının % onu sahiplerinden belediye hissesi olarak alınır. Bu hisseleri ikramiyeden ayırarak belediyelere teslimat kazançları ödüyen müesseseler mecburdur. Ödemezse bir misli ceza ile beraber Tahsili Erval Kanununa göre müesseselerden tahsil olunur.

Kiralamalara ait sözleşme resmi

MADDE 36. — Özel tüzüğüne göre düzenlenecek kira sözleşmelerinden kira tutarından % iki resim alınır. Gayrimenkullerini kiratçıları sözleşme yapmak zorundadır. Toptan kiralar sözleşmeye bağlanan yerlerin kısmı yeniden kiralamaları halinde bunlar da ayrıca sözleşmeye bağlanır. Hiç sözleşmesi olmadığı veya bulunup da Notere onanlatılmadığı zabıtla tesbit ve tevsik edildiği veya mahkeme veya hut resmî dairelere müracaatla anlaşıldığı takdirde % iki resimden başka kiralama tüzüğüne

göre ayrıca ceza alınır.

Tutanak günü sözleşme düzenlemek ve notere onanlatılmak cezadan kurtulmayı gerektirmez. Kira süresi sonundan önce kiratçıları arasındaki anlaşmazlığın mahkemeye intikal etmiş olması cezayı düşürür.

Kira başlangıcından itibaren ençok onbeş gün ve kiracı değişmişse bir ay içinde düzenlenmemiş ve onanlatılmamış sözleşmeler cezadan kurtulmayı sağlamaz. Bu ödev kirayı ve rentendir.

Belediyelerin diğer gelirleri

MADDE 37. —

A) 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 3 ncu, 8 nci, 9 ncu, 56 nci, ve 73 ncu fıkraları ile 19 ncu maddesinin 4 ncu ve 5 nci fıkralarına göre verilecek ruhsatlardan aynı kanunun 110 ncu maddesinin 2 nci bendi mucibince alınacak harçlar,

B) 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 29 ve 30 ncu fıkralarına göre verilecek rapor ve diğer evrak için aynı kanunun 110 ncu maddesinin 3 ncu bendi mucibince alınacak harçlar,

C) 1580 sayılı Belediye Kanununun 110 ncu maddesinde gösterilen diğer harç, hisse, ceza, hasılat ve her nevi gelirler,

D) Gümrük resimlerine belediye hissesi olarak % on eklenmesi hakkında 2256 sayılı Kanun gereğince tahsil edilen resimler,

E) Oyun alât ve vasıtalarından belediyelere alınacak resim hakkındaki 3434 sayılı Kanun gereğince alınan resimler,

F) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 131 nci ve 128 nci maddelerine dayanılarak yapılmış olan fuhuş ve fuhuş yüzünden bulaşan zührevi hastalıklarla mücadele nizamnamesi gereğince alınan ücretler,

Belediye gelirlerindedir.

Bölüm : 7

Tahsil usulüne ait hükümler

MADDE 38. — Belediye vasıtasıyla tahsil edilmeyen belediye gelirlerini tahsil etmiş olan resmî daireler veya Özel Kurumlar bu gelirleri tahsil ettikleri ayı kovalıyan ayın on beşine kadar

belediyelere ödemekle ve belediye hesap işleri müdür. ve memurları da aynı zamanda bu paraları tahsil edildikleri yerlerden istemekle ödevlidir. Zamanında ödenmeyen paralardan dolayı ilgililer hakkında işten el çektirilmek suretiyle kanuni takibat yapılmakla beraber bu gibiler ayrıca geçiken günler için Kamu Alacakları hakkındaki Kanuna göre gecikme zammı ödemekle ödevlidirler.

MADDE 39. — Bu kanunda yazılı belediye gelirleri Kamu Alacakları Kanununa göre tahsil olunur.

Bu hususta belediye encümenleri tahsilât komisyonları yerini tutar.

MADDE 40 — Bütçe yılı sonundan başlayarak beş yıl içinde tahakkuk ettirilmeyen ve ödeme zamanını kovalayan bütçe yılından başlayarak beş yıl içinde tahsil edilmeyen gelirler zamanına uğrar.

MADDE 41. — Munzam kesir şeklindeki yüklemeler ile tahakkuku tahsiline bağlı bulunanlar ayrı olmak üzere diğer belediye gelirleri mükelleflere bir ihbarname ile tebliğ olunur. Bu ihbarnamede vergi ve resmin nev'i, matrahı, nispeti, miktafı ve tarhiyatın sebebi gösterilir. Tebliğ işleri 3692 sayılı Kanunda gösterilen usullere göre yapılır.

MADDE 42. — İlgililerin; belediye gelirlerinin tahsili ve kovuşturulması dolayısıyla haklarında uygulanan işlemlere karşı yapacakları itirazlar 3692 sayılı Kanunun 35 nci maddesine göre kurulmuş olan bina ve arazi vergileri İtiraz Komisyonlarına incelenir.

MADDE 43. —

1. 1340 tarihli ve 423 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu;

2. Elektrik, havagazı ve telefon tarifeleri ile muayyen tarifeli nakil vasıtaları biletlerine yapılacak zamlar hakkındaki Belediye Vergi ve Resimleri Kanununa ek 4375 sayılı Kanun,

3. Tarifeleri bir formüle istinadeden imtiyazlı elektrik şirketlerinin getirecekleri mazot, baküre ve motorinden alınacak istihlâk resmi hakkındaki 2551 sayılı Kanun;

4. 1580 sayılı Belediye Kanununun 114 ncu maddesi;

5. 3702 sayılı Kanunun 7 nci maddesi;

6. 3710 sayılı Belediye Kamulaştırma Kanununun 21 nci maddesi;

1580 sayılı Belediye Kanununun 19 ncu maddesinin 5 nci fıkrasını değiştiren 3666 sayılı Kanunun et nakliye tarifelerinin İç Bakanlıkça tasdiki hakkındaki hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 44. — Bu kanun yayım tarihini kovalayan yıl başında yürürlüğe girer. (Ancak üçüncü madde hükmü fevkalâde hallerin bittiği Hükümetçe kararlaştırılıp yayımlandığı tarihi kovalayan yıldan ve 4 ncu maddesi hükmü de 1947 yılından başlayarak uygulanır.)

MADDE 45. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başb.	Ad. B.	M. S. B.
Ş. Saracoğlu	R. Türel	A. R. Artunkal
İçişleri B.	Dışişleri B.	Ma. B.
Hilmi Uran	H. Saka	N. E. Sumer
M. E. B.	Ba. B.	Eko. B.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
Sa. ve So. Y. B.	G. ve T. B.	Suad H. Ürgüblü
Ta. B.	Ula. B.	
Ş. R. Hatipoğlu		
Ti. B.	Çalış. B.	
R. Karadeniz	Dr. S. Irmak	

**Gümrük Tarife Kanununu değiştiren Kanuna ek 2256 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin de-
ęiřtirilmesi hakkında kanun tasarısı (1/228)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/898, 6/2411

23 . VIII . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gümrük Tarife Kanununu değiştiren 31 . V . 1933 tarihli Kanuna eklenen 2256 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 2 . VIII . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle bir-likte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

Gereke

2256 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi, gümrük resmi % 10 ları ile sağlanan gelirin belediyelere dağıtılmasından nüfus miktarını esas tutmuştur. Halbuki yalnız nüfus miktarı esas tutularak ya-pılan tevziin belediye bütçelerine bu nispet içindeki intikali göstermiştir ki bu tevzi şekli isabetli ve âdil bir esas değildir. Çünkü büyük belediyelerimiz nüfusu artıkça yalnızca bu nüfus artışın-dan doğma bazı gelir kaynaklarına sahiptirler ki küçük belediyelerimiz bünyeleri itibariyle bu ge-lir kaynaklarından mahrumdurlar. Bundan başka mahdut gelirleriyle yeni kanunlarımızın memur ve hizmetli aylıklarına yaptığı zammı karşılamak ödevi küçük belediyelerimizi, büyük ve gelir kay-nakları mültenevvi olan belediyelerimizden daha çok sarsmış ve kendilerine kanunen tevdi edilen işleri yapamamak mevkiinde bulundurmuydur. Hat tâ o kadar ki son zamanlar dolayısıyla bazı küçük belediyelerimizin yıllık aylık ve ücret tutarlarının bütçeleri gelirleri yekûnunun % 120 sini bulmuş olduğu da müşahede edilmiştir.

Bu itibarla ufak ve mahdut gelirli belediyelerimizi bu zor durumdan kurtarmak ve kendilerine belde işleri başarma imkânlarını vatandağa yeni bir vergi teklifi yapmadan hazırlamak zarureti, güm-rük % 10 larından % 30 unun tefrik edilerek bu kabil belediyelerimize tahsisi ve geri kalan % 70 in belediyelerimize eskisi gibi tevzii düşüncesinin kabulüne sevk emiş ve bu müşkül durumun kısmen ol-sun halli ancak bu çare ile kabil olacağı mülâhaza edilerek ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Gümrük Tarife Kanununu değiştiren 31 Mayıs 1933 tarihli kanuna ek 2256 sayılı Kanunun 3 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Gümrük Tarife Kanununu değiştiren 31 Mayıs 1933 tarihli kanuna ek 2256 sayılı Kanunun 3 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yüzde on zamlardan toplanıp bankaya yatırılacak olan paraların yüzde yetmişi, nüfusları nispetinde bütün belediyeler; kalan yüzde otuzu ihtiyaca göre belediyeler arasında dağıtılmak üzere İçişleri Bakanlığı emrinde bulundurulur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini İçişleri, Maliye, Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan
R. Peker

Devlet Bakanı
Başb. Yardımcısı
M. Ökmen

Devlet Bakanı
M. A. Benda

Millî Savunma Bakanı
C. C. Toydemir

Dışişleri Bakanı
H. Saka

Millî Eğitim Bakanı
R. Ş. Siner

Ekonomi Bakanı
T. B. Balta

Gümrük ve Tekel Bakanı
T. Coşkan

Ulaştırma Bakanı
S. Koçak

Adalet Bakanı
Ş. Devrin

İçişleri Bakanı
Ş. Sökmensüer

Maliye Bakanı
H. N. Keşmir

Bayındırlık Bakanı
C. K. İncedayı

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. B. Uz

Tarım Bakanı
F. Kurdoğlu

Ticaret Bakanı
A. İnan

Çalışma Bakanı
Dr. S. İrmak

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.

Geçici Komisyon

Esas No. 1/66, 1/228

Karar No. 1

22 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Başbakanlığın 13 . XII . 1945 tarih ve 461 - 71 ve 2/2694/6 sayılı tezkeresiyle sunulan ve 28 . XI . 1946 tarih ve 6/2790 sayılı tezkere ile yeniden tetkik ve müzakeresi istenen Belediye Gelirleri Kanunu tasarısı Kamutayın 12 . XII . 1947 tarihindeki 16 ncı oturumunda Bütçe, İçişleri ve Maliye Komisyonlarından ayrılacak 10 ar üyeden kurulması kararlaştırılan Geçici Komisyonumuzda İçişleri ve Maliye Bakanları ve Temsilcileri huzuru ile incelendi:

Hükümet tasarısı 1945 ve 1946 ve 1947 yıllarında İçişleri Komisyonunca kurulan bir Su Komisyonunda adı geçen Bakanlıklar Temsilcileri huzuru ile incelendiği gibi komisyonumuz

tarafından kurulan bir Su Komisyonunda da incelendikten sonra müzakeresine geçilmiştir.

14 . IV . 1930 tarihinde çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu belediyelerin hizmetlerini artırmış olup bu hizmetleri tam olarak gördükten sonra beldelerin imarında geniş adımlarla yürüyüp bütün müterakki beldelerle boy ölçecek imar seviyesine yükseltilmek, erişmek istediğimiz hedef isede belediyelere bırakılan vergi ve resimler bu hedefe varmaktan bütün beldelerimizi uzak tutmuştur. Mevcut vergi ve resimler belediyelerin imar işlerine değil kanunun kendilerine yüklediği diğer hizmetleri bile görmeye yetmediğinden birçok belediyelerde bazı hizmetler yüz-

üstü kalmış bulunmaktadır.

Belediye Kanununun çıkarıldığı gündenberi belediye gelirlerini artırmak için hamleler yapılmak istenmiş isede bugüne kadar bu yolda semereli adım atmak imkânı bulunamamış enson verimli olarak elimize geçen tasarı sunulabilmiştir. Belediyelerin gelirlerini artırıp bu müesseseleri hiç olmazsa yarım asır merkeze müracaattan müstağni kılabilecek bir tâli duruma getirmek emeliyle komisyonumuz Hükümetle birlikte multelif araştırmalarda bulunmuştur. Bu meyanda medeni memleketlerde belediyelere tatbik edilen gelir kaynakları da incelenmiştir. Bu hususta Yüksek Kanutayı tevzi faydalı görüldüğünden aşağıdaki izahata veriyoruz.

Bugün Belediyelere gelir temininde başlıca üç sistem göze çarpmaktadır. Şöyle ki:

Biri Anglosaksonların tatbik ettiği tevzi sistemidir. Bu âdeta bizim tadil görmeyen köy Kanunundaki salma usulünün aynıdır. Anglosaksonların tatbik ettiği sistemde ufak bir fark vardır. O da bu salmaya gayrimenkul gelirleri matrah gösterilmiştir. Belediye önce masraflarını tesbit eder sonra bu masrafları gayrimenkul gelirin tevzi eder, gayrimenkul geliri de Belediyeler tarafından kendilerine mahsus usullerle tesbit olunur.

İkinci sistem: Masraflara göre belde hemşerileri üzerine vergi tarhında belediyeleri serbest bırakma sistemidir. Almanya'da ve bunlarla ilgili milletlerde tatbik sahası bulan bu sistemde Belediye Meclisleri muhtaç oldukları miktarda para elde edecek vergileri hemşerilerine tarhettirmektedirler.

Üçüncü sistem de : Fransa'da ve Lâtin memleketlerde ve bunları taklit eden Devletlerde tatbik olunan sistemdir. Bu sistem bugün bizde ve bu tasarıda olduğu gibi belediyelere kanunlarla birçok küçük vergiler bırakmakla beraber Belediye Meclislerine masrafların azalıp çoğalmasına göre gelirleri de azaltıp çoğaltacak yetki bırakan bir de munzam kesir vardır.

Bu üç sistem arasında bulunan diğerleri de bunların birine sokulabilir. Burada ilâvesinde fayda görülen bir eihet daha vardır. O da Belçika ve Holânda gibi bazı memleketlerde zayıf komünleri takviye etmek üzere merkezin emrinde bir yardım fonu tesis edil-

miş olmasıdır. Burada şu kaydı da ilâve etmekte fayda vardır :

Medeni memleketlerin hepsinde bütün memleket komünleri ayrılmış olup her komünde bir Belediye İdaresi bulunmaktadır. Komüü dışında kalmış bir mamure mevcut değildir. Vergi hususunda bütün komünler aynı sistemlere tâbi tutulmuşlardır. İdare hususunda bazılarında ayrı hükümlere sahip olmaları buna mâni teşkil etmemiştir. Bizde ise köylerde köy idarelerimiz ayrı malî sisteme ve belediyelerimiz ayrı malî sisteme tâbi tutulmuş olduğundan Komisyonumuz burada sadece belediyelerle meşgul olmuştur. Yaptığımız bütün araştırmalara ve Hükümetin gösterdiği büyük hüsnüniyet ve kolaylıklara ve arzulara rağmen malî durumumuzdaki sıkışıklık dolayısıyla bu üç sistemden birine gitmek imkânını bulamadık. Malî hususlarda belediyelerimize tam bir genişlik ve ayrıca bir otonomi veremedik. Nihayet Hükümetin getirdiği tasarı üzerinde çabşarak belediyelerin bugünkü çok dar durumlarını biraz genişletbildik. Yüksek huzurunuzda sunduğumuz bu tasarıya göre belediyeler yılda ancak 42 000 000 liralık bir zam yapılabilmiş oldu. 1947 Bütçeleri 69 510 235 lira olan belediyelerin gelirlerine bu hesaba göre % 61 zam yapılmıştır. Belediyelerimize daha büyük genişlikler teminini memleketin normal hayata dönüşüne bırakarak müzakerelerin yürüyüşünü ve kararların gerekçelerini açıklamaya geçiyoruz.

Gümrük Tarife Kanununu değiştiren Kanuna ek 2256 sayılı Kanunun değiştirilmesi bakımında Bakanlar Kurulunun 2 . VIII . 1947 tarihli kararı ile Büyük Millet Meclisine sunulan tasarıda geçici komisyonumuzda belediye gelirleri kanunu tasarısı ile birleştirilerek bu kanun tasarısı içinde mütalâa edilmesi eihetine gidilmiştir.

Başbakan, İçişleri ve Maliye Bakanları huzuru ile yapılan müzakerede:

A) Bugün belediye sınırları içinde tahsil olunan Kazanç Vergisinden % 3 olarak ayrılmakta bulunan belediye hissesinin fevkalâde zamlar hariç bütün Kazanç Vergisinden % 5 olarak ayrılması;

B) 2256 numaralı Kanunla oktruva karşılığı olarak gümrüklere yapılan % 10 zamları 4109 numaralı Kanunla bu zamma yapılan % 50 zammın bir madde haline konması;

C) Tekel maddeleri gelirlerinin aslından % 5 belediye hissesi alınması;

D) Yol vergisi tahsilâtından % 20 miktarının Özel İdarelerce bir hisse olarak belediyelere verilmesi ve ayrıca 5116 sayılı Kanunun birinci maddesiyle belediyelere verilmiş olan belediye meclisleri kararı ile belediye sınırları içindeki yol mükelleflerine % 50 ye kadar zam yapılması yetkisinin de devam ettirilmesi;

E) 3702 sayılı Kanun ve diğer kanunlarla sinema, konser, tiyatrolardan alınan belediye vergileri asıl ve zam ve diğer hisseleriyle belediyelere devri ve bunun için bu mevzuat kaldırılıp belediyelere bilet bedellerine % 70 e kadar eğlence vergisi tarhi yetkisi verilerek tahsilâtta % 10 darülaceze ye bir okadar da veremle savaşa hisse ayrılması.

F) Özel İdarelerce tahsil edilen bina vergisinden belediyeler sınırları içindeki kısımdan ayrılmakta bulunan % 15 belediye hissesinin (% 25) e çıkarılması oy birliğiyle kararlaştırılmış ve 1, 2, 3, 4, 16 ve 27 inci maddeler buna göre hazırlanmıştır.

Yine aynı Bakanlar Kurulu ile yapılan müzakerede Kazanç Gümrük Tekel ve Yol vergileri belediye hisseleriyle tellâliye resminden merkeze yapılan artırma ve eksiltmelerden alınan tellallık resminin İller Bankasında toplanması ve bunun % 80 i Belediyelere son sayımdaki nüfus nisbetlerine göre gönderilmesi ve % 20 sinin de Belediye fonu olarak kalıp 5116 sayılı Kanun hükmüne göre İçişleri Bakanlığınca belediyelere dağıtılması karar altına alınmış ve 39, 40, 41 nei maddeler buna göre yazılmıştır.

Temizleme ve Aydınlatma resminde resim miktarı Hükümetin teklifi veçhile kabul edilmiş olup bundan irat getirmiyen arsalar çıkarılmış ve resmin en yüksek haddi 2000 lira olarak tahdit olunmuş ve resminden müstesna tullan yerler sayılmıştır ve madde daha açık olarak yazılmıştır. (Madde 8)

Sokakların genişletilmesi veya kaldırılması veya parke döşenmesi veya asfalt veya beton yapılması halinde yapılan masrafın 1/3 ve esaslı tamir halinde 1/4 ünün ve lâğım yapılmasında ve su getirilmesinde de bunlara sarfedilen paranın 1/3 ünün iki taraftaki bina ve arsa sahiplerinden alınması muvafık görülmüş ve bu suretle Komisyona fazla görülen Hükümet teklifinden indirme yapılmıştır. (Madde 12)

Hükümet yangından koruma hizmeti karşılığı olarak biri bina sâfi gelirlerinin % 1 ine kadar bina vergisine zam diğeri sigorta kumpanyalarından sermayeleri nispetinde bu hizmete iştirak payı teklif etmiş bulunmaktadır. (Madde 5)

Komisyon Milli Korunma Kanunu ile kiralara yapılan tahdidi ve ayrıca başka kanunlarla bu vergiye yapılmış olan zamları ve 8 nci madde ile konan Temizleme ve Aydınlatma resmini gözönüne alarak bu zammı doğru bulmamış yalnız sigorta kumpanyalarından bir hisse alınması üzerinde durmuştur. Her belediye bu hizmet için paraya ihtiyacı görüldüğünden bu hissenin kumpanyaların sermayesi üzerinden değilde aldıkları primler üzerinden alınmasını ve yalnız primlerin de % 10 unu geçmemesini muvafık bulmuştur. (Madde 14)

Belediye Kamulaştırma Kanunundan nakolunan değerlenme resmi Hükümetin teklifi veçhile kabul olunmuştur. Yalnız değerlenme resmini tespit edecek heyet buradan çıkarılarak bu iş Bina vergisinde gösterilen Tadilat Komisyonuna verilmiş ve böylece Komisyonun kararlarına vergi gibi itiraz yolu açılmış ve ikmalî lüzumlu görülen formalitelere ait hükümler ilâve olunmuştur. Birde Kamulaştırılan veya kamulaştırılması lâzım gelen yer belediyeye hibe edildiği takdirde bu yer bedelinin kamulaştırma bedelinden indirilmesi hakkında bir hüküm eklenmiştir. (Madde 15)

Elektirğin kilovatından ve havagazının metre kübünden belediye Meclisleri kararile en çok iki kuruluş alınmasında Hükümetçe mutabakat hâsıl olmuştur. (Madde 5)

Tarifeleri belli nakil vasıtaları ile banliyö hatlarında Hükümet bilet başına en çok iki kuruluş alınmasını ve bunun için Belediye Meclisi kararile birlikte İçişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarının tasvibini istemektedir. Komisyon belediyelerin ötonomisine riayet ederek bu iki Bakanlığın tasvibini kaldırmış ve bu resmin en çok % 10 olarak tesbitini muvafık görmüştür.

Birde iki belediye arasında işliyen nakil vasıtalarında iki belediye bu resimlerde uyusamadıkları takdirde İçişleri Bakanlığını hakem yapmıştır. (Madde 6)

Şehir ve kasabalar içinde telefon abone ve ve ücretlerine en çok % 20 belediye payı eklenmesinde Komisyon Hükümetle uyusmuş isede

belediyelerin otonomisini korumak maksadile Bakanlıkların tasvibini kaldırarak Belediye Meclisi kararına iktifa etmiştir. (Madde 7)

Hayvan kesim resmî ücretiyle et nakliyesi işinde Komisyon Hükümet teklifini kabul etmiştir. Yalnız Et nakliye ücreti tarifesinin Bütçeyi onamaya yetkili makamlar tarafından onanmasına lüzum görmemiştir. (Madde 10,9)

Balıkhanelerin Belediyelere devri halinde Balıkthane ücret miktarının Belediye Meclislerince kararlaştırılmasına dair bir madde eklenmiştir. (Madde 11)

Harita ve inar plânları masraflarının bina ve arsaların kıymetleri üzerine dağıtılıp tahsîlünde Hükümetle mutabakat halinde kalmıştır. Yalnız Komisyon ibadet yerlerinin bu masraftan istisnasını kabul edip diğer resmî binaları da iştirak ettirmeyi doğru görmüştür. (Madde 13)

Plâka numarası için alınan parayı Hükümet ücret ve Komisyon da resmî olarak kabul etmiştir. Hükümet teklifinde hamallara da numara konup bir ücret alınması eklenmiş ise de Komisyon bunlara numara konup mukabilinde para alınmasını fazla görmüştür. Ayrıca Komisyon Belediye Meclislerince konacak plâka resminin iki lira ile 25 lira arasında olmasını tahdit eylemeyi ve ayrıca ulaştırma vasıtalarının sahibi veya kullanma sabası veya şekli değişikçe tekrar alınmayacağını açıklamayı lüzumlu görmüştür. (Madde 17)

Hükümet teklifinde resme tâbi tutulan yük ve binek hayvanları ve çiftçilere mahsus otomobilleri kara nakil vasıtası resminden hariç bırakılması, maddelerin mukayesesiyle görüleceği üzere bazı nakil vasıtalarının resimleri artırılmış ve resimden istisna edilen bazı vasıtalar da resme tâbi kılınmıştır. (Madde 18).

Deniz nakil vasıtaları hakkındaki madde ile iskele ve rıhtımlardan alınacak geçiş resmî hakkındaki madde ufak tadillerle kabul edilmiştir. (Madde 19,20)

Levha ve ilânlara mahsus olan 21 inci maddede Hükümet teklifinin aynı olup sadece en yüksek had olarak konan 400 lira kaldırılmıştır.

Ölçü ve tartı aletlerinden alınacak resim de ufak bir farkla Hükümet teklifinin aynıdır.

Kantar resmine ait olan 23 ncu madde Hü-

kümet teklifinden hayli farklı olarak kabul edilmiştir. Bu resim tamamen ihtiyari olup tartı için müracaata bağlı tutulmuştur.

Hayvan resmine mahsus olan 24 ncu maddede Hükümet teklifinden iki farkla kabul edilmiştir. Farkın biri koyun ve keçide hayvan başına 10 ve kuzu ve oğlakta yine hayvan başına 5 kuruş maktu resmin alınmasıdır. Diğeri de trampalarda alınacak resmin bir kat olması ve iki taraftan eşit alınmasıdır.

Tellâhlik resmî hakkında olan 25 nci maddede Hükümet teklifinden ayrılan şu nokta vardır: Merkezde yapılan 100,000 liradan fazla ihalelerden alınacak tellâhlik resmî bütün Belediyeler arasında müşterek bir hisse addedilerek Üler Bankasına yatırılması ve orada toplanan paraların hükümüne tâbi tutulması...

Bu güne kadar oranan ihalelerinden mahalleri Belediyelerince alınagelmekte olan % 2,5 resmin eskisi gibi belediyelere alınmasına devam olunması, bunlardan Merkezde Umum müdürlüğe yapılacak yüz bin liradan fazlası ihalede yukarıki hükme bağlı olması kabul edilmiştir.

Eğlence yerlerinden acm resmî hakkındaki 26 nci madde Hükümetin 24 ncu maddesinin birinci kısmının ufak farkla aynıdır.

Asıl eğlence resmî olan 27 nci madde Hükümet maddesinin ikinci kısmından çok farklı olup yukarı da arz edilen yolda kararlaştırılmıştır.

Yer işgal resmî Hükümet teklifinin aynıdır. 29 ncu madde Hükümetin 26 nci maddesinin aynıdır.

Akar yakıt istihlak resminden Hükümet teklifinden hayli ayrılmıştır.

A — Baküre ve mazottan da benzin gibi kilitolan iki kuruş alınması.

B — Ziraat Bankası veya Tarım Bakanlığı tarafından getirilecek akar yakıt Tarım işlerinde kullanılacağı Tarım memurlarınca onanacak olanlardan Resmin alınmaması,

(C) — Transît gecelerden de resim alınmaması kabul olunmuştur. (Madde 30)

Akar yakıt depo ücretleri hükümet teklifinin aynıdır. Ancak bunların müddete göre düzenlenmesi hakkında hükümler konması ve sigorta için bir hüküm eklenmiştir. (Madde 31)

Kaynak sularının kontrolü hakkındaki 32 nci madde hükümetin 29 ncu maddesinin aynıdır.

Yapı ruhsat ve denetleme haret, inşaatı teşvik maksadiyle hükümet teklifinin yarısına indirilmiştir. Harçtan istisna edilen resmî binalar da azaltılmıştır. (Madde 33)

34 neü madde süs köpekleri Resmine ait olup bu Resim (50) liraya kadar yükseltmiştir.

35 ve 36 nei maddeler hükümet teklifinin ayındır.

Kira sözleşmelerinden alınacak Resme mahsus olan 37 nei madde hükümet maddesinden farklı tadillerle kabul olunmuştur.

Beldenin çeşitli gelirlerini sayan 38 nei madde hükümetçe teklif olunan maddenin aynı isede bundan Gümrük Resminden alınan Belediye-ler hissesine ait D fıkrası çıkarılmış ve ayrıca F fıkrası eklenmiştir. Bundan başka 2 rakamiyle işaretilenen fıkra da ilâve olunmuştur.

Hükümet teklifindeki otlakiyeye mahsus olan 31 nei madde hayvan sahibinin çiftçileri sıkacağı düşünülerek kaldırılmıştır.

Piyango ve ikramiyelerden % 10 belediye payı alınması hakkındaki 35 nei maddede tahsilindeki güçlük ve piyango ve ikramiyenin vaz'ındaki gayeyi zorlaştırması gözönüne alınarak kabul edilmiştir.

Belediye hesabına tahsil olunan paraların teslim zamanı ertesi ayın sonuna kadar bırakılmış ve bu zamanı geçirenlerden yalnız % 10 fazla ile tahsil kabul edilerek ilgili memurları işten çekirme fazla görülmüştür. (Madde 42)

Belediyelerce doğrudan tahsil edilecek vergi ve resimlerin tahsili emval kanunu hükümlerine göre yapılması hakkındaki 46 nei ve üç yılda tahakkuk ettirilemeyen vergilerin tahakkukundan vaz geçilmesi ve beş bütçe yılında tahsil edilemeyen vergilerin de terkin edilmesi hakkındaki 47 nei madde az farkla Hükümet teklifinin ayındır.

Belediyelerce tahakkuku yapılan vergilerin mükelleflere tebliği şekliyle bunlara itiraz yolları 48 nei maddede gösterilmiştir. Bu madde Hükümetin 41 ve 42 nei maddelerinden ufak farklarla alınmıştır.

Eğlence resminden Maliyenin ilgisi kesilmiş olup bunların eibayeti de bu kanunla belediyelere intikal etmiş ve bu mevzuda mevcut bütün kanun hükümleri de kaldırılmış olduğundan tahsili ve inzabatı temin maksadiyle 44 ve 45 nei maddelerin konmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Bu iki madde hükümleri mevcut olup bu kanunla kaldırılmakta bulunan kanunlardan alınmıştır.

4109 sayılı Asker Ailelerine Yardım Kanununun 4 neü maddesinin (A) fıkrasına göre belediye meclislerine verilen yetkinin hangi vergi hakkında kullanılabileceğine dair 43 neü madde tasarıya eklenmiştir.

Enebi Sefaret ve Konsolosluk memurlarının müteakabiliyet şartıyla belediye vergi muafiyetinden istifade edebileceklerine dair 3756 numaralı bir Kanun mevcut isede bu kanunun tatbikatında bazı zorluklarla karşılaşmış olduğundan mevcut kanunun lâğviyle yeniden 49 neu maddenin konması daha uygun görülmüştür.

50 nei maddede ilga edilen kanunlar gösterilmiştir. Bu madde ile Hükümetin ilga maddesi arasında farklar vardır. Bu farklar belediye vergi ve Resimleriyle ilgili Kanunların yeni baştan gözden geçirilmiş olmasından doğmuştur.

Hükümet bu tasarıyı 1945 de teklif etmiş ve 1946 da bu teklifi tekrar eylemiş olduğundan arada geçen zaman dolayısıyla yürürlüğe girme maddesinde Hükümet maddesinden ayrılmak zarureti doğmuştur.

Belediyelerin sıkışık durumu ve zamanın darlığı dolayısıyla ivedilikle müzakeresi rica- siyle uzun ve devamlı çalışmaların mahsulü olan tasarının Kamutayın Yüksek Huzuruna sunulduğunu Sayın Başkanlığa derin saygılarımızla arz ederiz.

Belediye gelirleri Geçici Komisyo-

nu Başkanı	Sözeü	Kâtip
Tokad	Kars	Trabzon
G. Pekel	A. Eyidoğan	H. Orhon
Balıkesir	Balıkesir	Bolu
H. Şeremetli	F. Tiritöğlu	H. Ş. Adal
Bolu	Eskişehir	Çankırı
İ. Yalçın	A. Potuoğlu	R. Dolunay
Gümüşane	Giresun	Kastamonu
H. F. Ataç	E. Dizdar	M. Akalm
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
Kastamonu	Kayseri	Konya
H. Çelen	F. Apaydın	Ş. Ergün
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
Ordu	Samsun	Sivas
H. Şarlan	M. A. Yörüker	N. Ergin
Tokad		Tekirdağ
C. Kovalı		Z. E. Cezaroğlu

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Belediye Gelirleri Kanunu Tasarısı

Bölüm : I

Belediye vasıtasıyla tahsil edilmeyen gelirlerden belediye payları

Kazanç vergisinden belediye payı

BİRİNCİ MADDE — Kazanç Vergisinin veya (Her ne nam ile olursa olsun) onun yerine geçecek vergiler tahsilâtının % 5 i belediye payı olarak ayrılmış ve İşleri Bakanlığı emrine İller Bankasına yatırılır.

Gümrük resminden belediye payı

İKİNCİ MADDE — 2256 sayılı Kanun gereğince Gümrük resimlerine eklenen belediye payı % 15 e çıkarılmıştır. Bu paralar İşleri Bakanlığı emrine İller Bankasına yatırılır.

Tekel maddeleri gelirlerinden belediye payı

ÜÇÜNCÜ MADDE — Tekel maddeleri sâfi gelirinin % 5 i belediye payı olarak ayrılır. Bu pay bütçe tahminlerine göre aylık taksitlere bağlanarak her aya ait taksit ertesi ayın sonuna kadar İşleri Bakanlığı emrine İller Bankasına yatırılır. Tekel idaresi bilânçosunun tanziminden sonra tahakkuk edecek katî miktara göre fazlâ tediye edilmiş pay mütaakip sene tediyelerinden tenzil edilir. Noksanı da bilânçonun tanzimini takip eden ay sonuna kadar İller Bankasına yatırılır.

Bina vergisinden belediye payı

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bina vergisinin belediye sınırları içinde tahsil olunan kısmının % 25 i belediyeye aittir.

Bölüm : II

İşletme gelirlerinden belediye payı

Elektrik ve havagazından belediye payı

BESİNCİ MADDE — Belediye sınırları içinde sarf ve istihlâk edilen elektriğin her kilovatından ve havagazının her metre küpünden belediye meclisleri kararı ile en çok iki kuruş ve muharrik kuvvet olarak sarfolunacak elektriğin her kilovatından en çok bir kuruş belediye resmi alınır.

Tarifeleri belli nakil vasıtaları ile bantiyö hatları bilet bedellerinden belediye payı

ALTINCI MADDE — Belediye sınırları içinde işliyen tarifesi belli bütün na-

kil vasıtaları ile banliyö ulaştırma vasıtalarının bilet bedellerine % 10 u geçmemek üzere belediye meclisleri kararı ile belediye payı eklenebilir. Bu payların kuruştan üzere belediye meclisleri kararı ile belediye ziyade belediyeyi ilgilendiren banliyö ulaştırma vasıtalarından alınacak pay nispetlerinin eşitliğinde ilgili belediyeler uzlaşmadıkları takdirde İçişleri Bakanlığı hakem olur.

Banliyö ulaştırma vasıtalarında bilet bedellerine yapılacak zamlar tahsil edildikleri ay sonunda başlayarak 75 nci günü akşamına kadar doğrudan doğruya bulunduğları mahallerin belediyelerine yatırılır.

Telefon abone ve konuşma ücretlerinden belediye payı

YEDİNCİ MADDE — Şehirler ve Milletlerarası Haberleşmeleri hariç olmak üzere bütün telefon abone ve konuşma ücretlerine belediye meclislerinin kararı ile en çok % 20 nispetinde belediye payı eklenebilir. Bu pay P. T. T. İdaresince asıl ücretle birlikte tahsil ve belediyeye teslim olunur.

Temizleme ve Aydınlatma Resmi

SEKİZİNCİ MADDE — Belediye sınırları içindeki bütün binalarla iratlı arsa-
lardan Temizleme ve Aydınlatma Resmi alınır.

Yeniden yapılan binalarla inşaat ilâveleri, inşasını tamamlanmasını ve inşaatın tamamlanmasından evvel kısmen kullanılan binaların kullanılan kısımları kullanılmaya başlanmasını ve arsalar, iratlı hale gelmesini takip eden seneden itibaren Temizleme ve Aydınlatma Resmine tâbidir.

Bu resim, sahibinin bizzat oturduğu meskenlerde sâfi iradın % 5 ini, sair binalarda % 7,5 unu; iratlı arsalarda kıymetin binde beşini geçmemek üzere belediye meclisleri kararı ile tesbit edilir.

Devlete, Katma ve Özel Bütçelerle idare edilen teşekküllere, belediyelere ve bunlara bağlı kuruluşlarla İktisadi Devlet Teşekküllerine ve döner sermaye ile idare edilen müesseselere ait binalarda resim nispeti sâfi iradın % 5 ini geçemez. Bu binalardan Bina Vergisinden müstesna olmaları dolayısıyla iradı bulunmayanların, Bina Vergisi Tadilat Komisyonlarıca inşa kıymetleri takdir edilerek bunun % 10 sâfi irat olarak kabul olunur.

Yukarıki fıkrada yazılı binalar haricinde kalıp Bina Vergisi Kanununa göre vergiden müstesna olan binaların sâfi iratları Bina Vergisi Kanununun 14 nci maddesine göre takdir edilir.

Gerek inşa kıymetlerine gerek Bina Vergisi Kanununun 14 nci maddesine göre takdir edilecek iratlara yapılacak itirazlar ve Temizleme ve Aydınlatma Resminden doğacak anlaşmazlıklar, Bina Vergisi Kanununa göre Bina ve Arazi Vergileri İtiraz Komisyonunca incelenerek karara bağlanır. Tebligat, itiraz ve temyiz işlemleri ve maddi hataların düzeltilmesi 3692 sayılı Kanun hükümleri dairesinde cereyan eder.

Sâfi iradı 1 000 liradan yukarı olan bütün binalarda bin liradan fazlasına isabet eden resim yarıya indirilir. Resmî ve hususi her binadan alınacak senelik resim miktarı 2 000 lirayı geçemez. Bina Vergisi Kanununa göre iradı ayrı takdir oluncuyan binalar bir bina sayılır.

Temizleme ve Aydınlatma Resminin mükellefi binanın sahibidir.

Sahibinden başkası tarafından işgal edilen binalarda bu mükellefiyet yarı yarıya bina sahibi ile kiracı veya şagiline teveccüh eder. Ancak kiracı veya şagile ait resmin kendilerinden istifa hakkı ve hususi sözleşme hükümleri mahfuz olmak üzere bu resmin tamamını 1837 sayılı Kanuna göre Bina Vergisini ödemekle

mükellef olan kimse namına Bina Vergisi Tahakkuk Dairelerince tahakkuk ettirilerek Bina Vergisiyle birlikte ve aynı taksitlerle tahsil olunur. Tahakkuk ve tahsili yapan daireye bu işler için bir ücret verilmez.

Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı yapıları ile Millî Saraylar, Müzeler, İbadet yerleri, resmî okullar, resmî hastaneler, dispanserler ve darülacezeler, askerî binalardan yalnız kışlalar bu resimden müstesnadır.

Yanan, yıkılan veya oturulmaz ve kullanılmaz bir hale gelen ve oturulması ve kullanılması kamulara göre yasak edilen binalara ait Temizleme ve Aydınlatma Resmî ödevliler tarafından keyfiyeti ibaren Tahakkuk Dairesine verilecek beyan-namenin tesadüf ettiği taksiti takip eden taksitten itibaren alınmaz.

Hayvan kesim ücreti ve resmi

DOKUZUNCU MADDE — Belediyeier tarafından umumî ve fennî kanaralar yapılmaya kadar kesilecek koyun ve keçilerden 30, kuzu ve oğlaktan 15, danadan 60, sığır ve domuzdan (Yaban domuzu hariç) 90, deve ve mandadan 150 kuruş resim alınır.

Belediye meclisleri bu resimleri yarısına kadar indirebilir.

Fennî kanaralar yapılan yerlerde yalnız kesim ücreti alınıp resim alınmaz. Kesim ücretlerinin miktarı belediye meclislerince kararlaştırılır. Kesim ücretleri 38 nci maddenin 2 numaralı bendine göre tesbit edilir. Kesim ücreti hayvanı kes-tiren sahibinden alınır.

Et taşıma ücreti

ONUNCU MADDE — Kanaralada kesilen etleri satış yerlerine taşımak munhasıran belediyelerin hakkıdır. Bu hizmetin karşılığı olarak alınacak ücretin miktarı belediye meclislerince kararlaştırılır.

Balıkhanne ücretleri

ON BİRİNCİ MADDE — Balıkhanelerin belediyelere verildiği veya belediye-lerce balıkhanne tesis edilen yerlerde alınacak balıkhanne ücretinin miktarı beledi-ye meclislerince tâyin olunur.

Bölüm : III

Harcamalara iştirak payı

Yol, lâğım ve su tesislerinin masraflarına iştirak payı

ON İKİNCİ MADDE —

A) Belediyelere yeniden açılan, veya eskiden mevcut olup da % 40 nispetin-de veya daha fazla genişletilen veya eskiden mevcut olduğu halde kaldırımsız ve bakımsız bulunan yolların kaldırım, parke döşenmesi veya beton veya asfalt yapılması veya kaldırım veya parke gibi daha geri bir şekli sökülüp daha müte-kâmil sayılan beton veya asfaltta çevrilmesi için harcanan paranın üçte biri; me-vcut kaldırım veya parkelerin sökülüp yeniden döşenmesi, beton veya asfaltların esash bir yolda onarılması halinde yapılan masraflın dörtte biri iki tarafında bulu-nan yapı ve arsa sahiplerinden alınır.

Yaya kaldırımları da dâhil olduğu halde yolların şehirlerde (15) ve kasabalarda (12) metreden fazla genişliklerine düşen masraflar tamamen belediyeye aittir.

İki ve daha fazla yol kenarında bulunan yapı ve arsalardan inşa payı o yapı ve arsa için asıl olan yoldan bu paylar tam ve diğer yollar için yarım olarak alınır.

B) Belediyelerce lâğınların yeniden yapılması veya sıhhi ve fennî şartlara uygun olarak ıslah edilmesi halinde, iki buçuk metre derinliğine kadar gömülecek en çok 30 santimetre çapındaki boru ve kanalın yapılması için harcanan paranın üçte biri yolun kenarında bulunan yapı ve arsa sahiplerinden alınır. Bu hadlerden fazlasının masrafları yalnız belediyece ödenir.

Bir yapı veya arsa birden fazla yolun kenarında bulunuyorsa hangi yoldaki lâğına bağlanmış ise yalnız o yoldaki kısmın masrafına iştirak eder.

C) Şehir ve kasabalara getirilecek içim suları tesisleriyle tevsi ve ıslahına ait inşa masraflarının üçte biri o belde veya belediye şubeleri içindeki (Suyun isale e tevzi edildiği saha içindeki) yapı ve arsaların sahiplerinden alınır.

Bir yapı veya arsa birden fazla yol kenarında bulunursa yalnız suya bağlandığı yol üzerindeki uzunluğuna göre iştirak nispeti hesaplanır.

D) İştirak payları yapı ve arsaların kıymetleri ve yol üzerindeki uzunlukları eşit olarak hesaba katılarak tesbit olunur. İştirak payları yapılarda kıymetinin % 3 nü ve arsalarda % 6 sını geçemez.

E) İştirak payları, bu inşa ve tesislerin tamamlanmalarından sonra beş yılda ve beş eşit taksitte, Tahsili emval Kanununa göre tahsil olunur. Taksitlerin zamanı belediye meclislerince kararlaştırılır.

Ancak yıllık taksit tutarını yapılarda yıllık sâfi iradının % 10 unu ve arsalarda kıymetinin % 2 sini geçemez. Geçtiği takdirde bu hadleri aşmamak üzere tahsil müddeti ve taksit miktarı ona göre artırılır.

F) Halkın iştirak edeceği masraflar belediye bütçesinden belediye gelirleriyle veya istikrazlarla elde edilen paralardan yapılacak masraflardır. Hükkümetin, özel idarelerin veya halkın yapacağı yardımlarla yapılacak masraflar tevzi tâbi tutulmaz.

G) İbadet yerleri hariç olmak üzere her çeşit resmî gayrimenkuller bu masraflara bu madde hükmüne göre iştirak ederler.

Harita ve imar plânları masraflarına iştirak payı

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Belediyelerin harita ve imar plânlarının düzenlenmesi için yapılacak masraflar beldelelerin harita ve imar plânı sınırı içindeki yapıların ve arsaların kıymetleri nispetinde belediye meclislerince tevzi edilip kararlaştırılacak taksitlerle sahiplerinden alınır. Satıştan doğan ferağ haliude borcun geri kalanı satandan bir defada alınır. İmar plânlarının kısım, kısım yapılması halinde bu çeşit plânların masrafları yalnız o kısımdaki gayrimenkul sahiplerine dağıtılır.

Bu resmin tahakkuk ve tahsili için harita ve imar plânlarının yetkili makamlarca tasdik edilmek suretiyle tamamlanmış olması gereklidir.

İbadet yerleri müstesna her çeşit resmî gayrimenkuller bu iştirak payına tâbidir.

Yangından korunma masraflarına Sigorta kumpanyalarının iştirak payı

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Yangın söndürme vasıtalarını tamamlamak ve

idame etmek üzere belediyeler kendi sınırları içinde muamele yapan yangın sigorta kumpanyaları ile sözleşme yaparak yangın söndürme vasıtalarının masrafına bu kumpanyaları iştirak ettirmeye yetkilidirler.

Sözleşme yapmaya yanaşmayan kumpanyalardan aldıkları prim nispetinde bu primin % 10 unu geçmemek üzere belediye meclislerince düzenlenip Belediye Kanununun 71 nci maddesine göre onaylanacak tarife gereğince Belediye Vergi ve Resimleri gibi iştirak payı tahsil olunur.

Yukarıki fıkralara göre itfaiye karşılığı alınacak belediye payları hiç bir suretle müşteriye intikal ettirilmez.

Bölüm : IV

Belediye aracı ile tahsil olunan gelirler

Değerlenme resmi

ON BEŞİNCİ MADDE — Kamulaştırma sebebiyle sokağın veya belde bahçelerinin veya meydan veyahut yeşil alanın yüzüne çıkmak veya sokağa yüzü artmakla veya rıhtımlar, küçük limanlar, parklar, spor sahaları, vapur iskeleleri tesis ve inşa veyahut yüzünde bulunduğu yolların genişlemesiyle değerleri artan gayrimenkullerden takdir edilecek olan eski değeri ile yeni değeri arasındaki farkın yarısı değerlendirme resmi olarak bir defaya mahsus olmak ve beş yılda beş eşit taksitte tahsil edilmek üzere alınır. Değer farkı Bina Vergisi Kanununun 28 nci maddesine göre kurulacak Tadilat komisyonlarında belirtilir. Bu komisyonlara belediyede görevi olmayan bir mühendis veya mimar, bunların bulunmadığı yerlerde bir fen memuru ve bunun da bulunmadığı yerde bir yapı kalfası veya yapı işlerinden anlıyan bir kişi mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından ilâve edilir.

Belediye başkanları birinci fıkradaki hallerin vukuunda değer farklarını takdir için komisyonu derhal faaliyete geçirmekle ödevlidir.

Kesinleşen değerlendirme borçları belediyelerin talebiyle duruşma yapılmaksızın mahkemece verilecek karar ve yazılacak müzekkere üzerine Tapu dairesince o gayrimenkulün siciline geçirilir. Bu suretle tapu siciline şerh verilmiş olan gayrimenkulü satmalılar bu borcu tapu siciline yazılı vccâbiyle birlikte ödemekle ödevlidir.

Süresi gelmemiş olan taksitleri peşin olarak ödiyenlerden yıllık % 6 indirim yapılır.

Kamulaştırılan yapı ve arsaların değerlendirme taksitleri kamulaştırılan daire veya kurum tarafından kamulaştırma bedelinden indirilerek mal sahibi hesabına belediyelere ödenir.

Değerlerin artması bir kısmının kamulaştırılmasından ileri gelen gayrimenkullerden alınması lâzımgelen Değerlenme Resminin tamamı kamulaştırma bedelinden indirilir.

Kamulaştırılan veya kamulaştırılması lâzımgelen yer, mal sahibi tarafından belediyeye hibe edilirse bu yerin değeri Değerlenme Resmine mahsup olunur.

Değerlenme miktarına karşı gayrimenkul sahipleri Bina Vergisi Kanununda yazılı malî kaza mercilerine müraعات edebilirler.

Yol vergisi belediye payı

ON ALTINCI MADDE — Özel İdareler tarafından tahsil olunan Yol Vergisinin % 20 si belediye payı olarak İller Bankasına İçişleri Bakanlığı emrine gönderilir.

Bu paranın tahsil edildiği ayı kovahyan ayın sonuna kadar gönderilmiş olması lâzımdır.

Nakil vasıtaları numara resmi

ON YEDİNCİ MADDE — Resmî ve özel her çeşit araba, bisiklet, motosiklet, otomobil, otobüs, kamyon, kamyonet gibi kara; sandal, kayık, şarpi, istimbob ve kotra gibi motörlü motörsüz küçük deniz ulaştırma vasıtalarına belediyelerce birer numara plâkası verilir. Bunun karşılığında alınacak resmin miktarı iki liradan az yirmi beş liradan çok olmamak üzere belediye meclislerince kararlaştırılacak tarife ile belirtilir. Hususi binek motörlü kara ve deniz vasıtalarından meclis kararı ile alınacak resim iki misline çıkarılabilir. Bu resim ulaştırma vasıtasının kullanma sahası veya şekli veya sahibi değişmedikçe tekrar alınamaz. Vapurlar bu hükümlerin dışındadır. 150 ton üstündeki gemiler vapur hükmündedir.

Kara nakil vasıtaları resmi

ON SEKİZİNCİ MADDE — Belediyelerde kayıtlı bulunan kara nakil vasıtalarından aşağıdaki miktarları geçmemek üzere belediye meclislerince yapılacak tarifeye göre resim alınır.

Kuruş

1. Çift hayvanlı kira ve binek arabalarından ayda en çok	200
2. Tek hayvanlı kira ve binek arabalarından ayda en çok	150
3. Çift hayvanlı yük arabalarından ayda en çok	150
4. Tek hayvanlı yük arabalarından ayda en çok	100
5. Manda ve öküz arabalarından ayda en çok	50
6. Motörlü 12 beygire kadar olan otomobillerden ayda en çok	600
7. Motörü 12 ilâ 20 beygire kadar olan otomobillerden ayda en çok	900
8. Motörü 20 beygirden fazla olan otomobil ve kamyonlardan ayda en çok	1500
(Bir buçuk tonluk kamyonlardan)	1200
9. Motosikletlerden ayda en çok	200
10. Bisikletlerden ayda en çok	50

Zata mahsus çift ve tek atlı binek arabaları ile motosiklet ve bisikletler bu resmin yarısına tâbidir.

Arabalardan resim alınmasında bunların adedine bakılmayıp hayvanların adedi esas tutulur.

Cumhurbaşkanlığı emrine ve 3827 sayılı Nakil Vasıtaları Kanununun 2 ve 3 ncü maddeleri gereğince resmî dairelerde emre veya makam hizmetlerine tahsis edilenlerle askerî birlik ve müesseselerce ve polisçe kullanılan nakil vasıtaları ve çiftçilerin veya çiftçi kooperatiflerinin doğrudan doğruya ziraatte ve dolayısıyla bununla ilgili işlerde kullandıkları kamyon, otomobil ve arabalar bu resimlere tâbi değildir.

Deniz nakil vasıtaları

ON DOKUZUNCU MADDE —

A) Küçük deniz nakil vasıtaları resmi :

Belediye sınırları içindeki limanlarda, göl ve nehirlerde taşıma işlerinde kullanılan ve belediye içindeki liman dairesinde kayıtlı olan istimbob, motorbot her nevi kayık, mavna, salapurya ve duba gibi küçük deniz nakil vasıtaları ile özel sandal ve kayıklardan (Munhasırn balık avına mahsus balıkeci sandal ve kayıkları ile resmî dairelerin hizmetlere tahsis ettikleri taşıma araçları ayrıktır) belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre resim alınır.

B) Liman İşgal Resmi :

Belediye içindeki limanlarda boş veya yüklü olarak durup denizi veyahut göl ve nehirleri işgal eden veyahut depo ve sair surette kullanılan büyük küçük deniz nakil vasıtalarından belediye meclisince düzenlenecek tarifeye göre resim alınır. Bu resim, Liman Dairelerince tahsil olunarak o yer belediyesine verilir.

Fırtına, tamir ve kumanya tedariki sebebiyle limanlara giren, çıkan veya Devlete ait olup ticari işlerde kullanılmıyan deniz nakil vasıtaları resimden müstesnadır.

(A) fıkrasında bahsi geçen deniz nakil vasıtaları bu fıkra hükmüne tâbi değildir.

İskele ve rıhtımlardan alınacak geçiş resmi

YIRMİNCİ MADDE — İskele ve rıhtımlarla herkesin gelip geçmesine yarayan kayık ve sallardan belediye meclislerince düzenlenecek ve 3004 sayılı Kanun hükmünce onaylanacak tarifeye göre Geçiş Resmi alınır. 3078 sayılı Tuz Kanununun 33 nci maddesi hükmü saklıdır.

İlân ve reklam resmi

YİRİMİ BİRİNCİ MADDE — Dükkanlarla Ticarî ve sınaî Müesseselerin ve serbest meslek erbabının çalıştıkları yerlerin kapılarına sahiplerinin ad ve soyadları ile müesseseleri veya ilgili şahısların işini gösteren Türkçe bir levha asmak mecburidir. Bu levhalara şayet Türkçeden gayri dil veya yazı ile yazılmak istenirse bunların genişliği ve puntoları Türkçenin yarısını geçemez. Ve Türkçenin altına yazılır. Levhaların renk, şekil, genişlik ve asılış bakımından belediyelerin tenbih ve yasaklarına tamamen uygun olarak tertip edilmiş ve asılmış olması lâzımdır. Aksi halde belediye bunları indirmeye ve uygunlarını astırmaya yetkilidir.

Bu levhalardan belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre yıllık bir resim alınır. Levhaların Türkçeden başka lisan ve yazı ile yazılı olan kısımlarından ayrıca ikişer kat resim alınır. İrat getirmiyen ve kamu hizmetine tahsis edilen resmî dairelerin kapılarındaki daire adlarını gösterir levhalardan resim alınmaz.

Meydan, yol ve sokaklarda ve umuma açık yerler ile nakil vasıtalarından ve herkesin görebileceği sair yerlerde asılan, gösterilen ve dağıtılan ilânlarla her ne suretle ve vasıta ile olursa olsun yapılacak diğer ilân ve reklâmlardan belediye meclislerince düzenlenecek esas ve tarifelere göre resim alınır.

Ayrıca belediyelerin yapacağı ve yaptıracığı tesisler ve afişler hizmeti karşılığı olarak belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ücret almaya belediyeler yetkilidir.

Ölçü ve tartı aletlerinden alınacak muayene resmi

YIRMİ İKİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı ölçü, tartı ve ölçeklerin Ölçüler ve Ayarlar Kanunu ve tüzüğü hükümlerine göre her yıl belediyeye damgalattırılması karşılığında aşağıdaki resimler alınır.

A) Gramların beher parçasından	5	Kuruş
B) 50 kiloya kadar beher tartı aletinden	50	»
C) 50 kilodan yukarı beher kilo ve küsuru için	20	»
D) Oturak terazilerinden	50	»
E) El terazilerinden	20	»
F) Alelümum basküllerden ve çekilerden	200	»
G) Mayiat ve diğer hacim ölçülerinin beher parçasından	5	»
H) Uzunluk ölçülerinin beher parçasından	10	»

Kantar resmi

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tartılmak üzere belediye tartı veya ölçü aletlerine satıcı veya alıcılarından biri tarafından müraaat edildiğinde tartılan ve ölçülen her çeşit mal ve eşyanın her yüz kilosundan beş kuruş resim alınır.

Bu resmin yükümlüsü satıcıdır.

Hayvan alım satım resmi

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Deve, manda, sığır, öküz, beygir, eşek ve katır gibi hayvanların her yaşta belediye sınırları içinde her ne şekilde olursa olsun alım ve satımlarından satana ait olmak üzere en çok satış bedelinden % 2,5 nispetinde koyun ve keçiden hayvan başına 10, ve kuzu ve oğlaktan 5 kuruş resim alınır. Resim miktarının ve alınma şeklinin tesbiti belediye meclisine aittir. Trampalar iki taraf için de satış sayılır. Bundan alınacak resim yalnız bir kat olarak taraflardan eşit miktarda tahsil olunur.

Aher ile satıcı arasında satış bedeli üzerinde muvazaalı bir anlaşma olduğu anlaşıldığı takdirde aradaki farkın resmi iki kat olarak tahsil olunur.

Tellallık resmi

YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Belediye sınırı içinde her nerede ve her kime ait olursa olsun açık eksiltme ve artırma ile satılan her çeşit eşya ile menkul ve gayrimenkul mallar bedelinden en çok % 2,5 nispetinde Tellallık Resmi alınır.

Resmin miktarını belediye meclisi kararlaştırır. Her daire veya müessese veya şahıs yapacağı artırma ve eksiltmeyi pulsuz mektupla belediyeye haber vermekle ödevlidir. Haber verilmezse resmin yüzde onu ceza olarak resimle birlikte ilgililerden tahsil olunur.

Resmî daireler, mahkemeler ve icra dairelerinde açık artırma ve eksiltme veya kapalı zarf usulü ile yapılacak ihalelerden 100 000 liraya kadar olanlardan % 1 ve 100 000 liradan fazlası için binde bir nispetinde resim alınır. Bunlardan vâhit fiyat üzerinden ihale edilen işlerden istihkaklar ödendikçe resim tahakkuk ve tahsil olunur.

Önce açık artırma veya eksiltme veya kapalı zarf usulü ile başlayıp da pazarlıkla neticelenen işler de yukarıda yazılı resme tâbidir. Bu resmin yükümlüsü malı satan veya ihaleyi yapandır. Ancak resmî dairelerin satışlarında şartname ve sözleşmeler icabı olarak resim müşteriye veya mütaahhide yüklenebilir.

Bu resim peşin verildiği takdirde ihaleyi yapan kurul veya dairelerce müta-

ahhidin ilk istihkakının ödenmesi sırasında tamamen kesilerek ihale tarihinden itibaren 15 gün içinde belediyelere hesapları ile birlikte verilir. Ancak doğrudan doğruya bakanlıklar veya genel müdürlüklerde yapılan ve bedeli 100 000 lirayı geçen her türlü ihalelerin tellâliye Resmî İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrine yatırılır. Bu fıkra hükmüne göre İçişleri Bakanlığı emrinde açılacak hesaba yatırılacak Tellâllık Resmî ihaleyi yapan daire saymanlığınca tahsil edilerek ihalenin yapıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar İller Bankasına yatırılır.

3078 sayılı Tuz Kanununun 33 nci maddesi hükmü saklıdır. Bu maddede adı geçen Tellâllık Resminden maada hiçbir kimse ve makam tarafından Tellâllık adı ile başka resim alınmaz.

Satış kıymeti 10 lirayı geçmeyen satışlar bu resimden ayrılır.

1937

Eğlence yerleri açım resmi

YIRMİ ALTINCI MADDE —

1. Bar;
2. Varyeteli veya müzikli lokanta ve gazino gibi yerler;
3. Patinaj yerleri;
4. Kişiler ve kurullarca yapılan ve bu madde ile resme tâbi eğlenceleri ihtiva eden müesseseler gibi eğlence yerleri;
5. Tüzüğüne göre üyesine kurucularına vasıtalı veya vasıtasız kazanç temini mevzu bahis olan kulüp ve kulüp şeklinde gazinolar ve bunların idaresinde bulunan öteller;
6. Baht ve talih oyunları;
7. Girimlik ücretiyle seyredilen her nevi maç, müsabaka ve yarışlarla kukla, hokkabaz, karagöz, cambaz, panorma, luna park ve sirkler;
8. Ve bunlara benzeyen eğlence yerleri açmak ve işletmek belediyenin ruhsatına ve resmine bağlıdır.

Bu gibi eğlence yerlerinde bir defaya mahsus olmak üzere açılacakları yerlerin binalarda Bina Vergisi Kanununa göre sâfi iratlarının yüzde beşini ve arsalarda kıymetlerinin binde beşini geçmemek üzere belediye meclislerince tâyin edilecek nispette açılış ruhsatiye harcı alınır. Sinema ve tiyatrolar da aynı hükme bağlıdır.

Eğlence resmi

YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Eğlence yerlerinden belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye ve belirtilecek sınıflarına göre işledikleri müddetçe sağlayacakları gayrisâfi hasılatın:

A) Sinemalarda % 70 ne;

B) 26 nci maddede yazılı diğer eğlence yerlerinde % 35 ne, (Yerli filimlerde tamamen gösterilen sinema seanslarında tiyatro ve konserlerde % 25 ine) kadar belediyelerce eğlence resmi alınır.

Bu resim hasılatının % 10 u bulunan yerlerde darülaceze hissesi olarak ayrılıp belediyece sözü geçen müesseseye ödenir. % 10 u da Verem savaşına ayrılıp belediye sınırları içinde Verem savaş derneği teşkilâtı varsa yardım olarak bu dernek teşkilâtına verilir. Böyle bir teşekkül yoksa belediyece doğrudan belde içindeki veremlilere sarfolunur.

Bilet kullanılması mecburi olmıyan eğlence yerlerinin işlediği müddetçe alınacak eğlence resmi belediye meclisince günlük, haftalık veya aylık olarak da tâyin olunabilir.

Gece yarısından sonra açık kalacak bu maddede yazılı resme tâbi yerlerden gece yarısından sonra her saat için mütezayit bir resim almaya belediyeler yetkilidirler. Bu resim esas resmin % 50 sini geçemez.

Aşağıda yazılı eğlenceler, eğlence resminden muaftır.

1. Orduevleri dernek ve sendikalar, spor kulüpleri, okullar, halkevleri tarafından;

A) Tamamen parasız olmak şartıyla gösterilen filimler, verilen konserler ve temsiller, tertip edilen spor ve at koşuları;

B) Buldukları hinalarda verilen müsamereler ve belediyeden müsaadesi alınmak ve hasılatı tamamen müesseselerine ait olmak üzere diğer mahallerde tertip edilen müsamereler ve spor müsabakaları;

2. Millî ve Beynelmilel sergilerde tertip edilen bütün eğlenceler;

3. Bayram yerlerinde ve bayram müddetince çocuklara mahsus olarak tertip edilen sinema, tiyatro haricindeki eğlenceler;

Yer işgal resmi

YIRMI SEKİZİNCİ MADDE —

A) Her yerin pazar kurulan günlerinde ve panayırılarda, meydan, mezat mahalleri ve iskele yerlerini işgal eden satıcılardan;

B) Yol, meydan, pazar, iskele, köprü ve nehirler gibi umuma ait yerlerden ve denizlerden bir kısmının gelip geçme ihtiyacını tazyik etmiyecek surette ve geçici olarak her hangi bir ameliye için işgal eden ve kullananlardan işgale izin verilmesine karşılık olarak belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre işgal edilen yerlerin her metre karesi için günde 25 kuruşu geçmemek üzere işgal resmi alınır.

Şu kadar ki yukarıki hüküm dışında yaya kaldırımları ile sokakların ve umuma mahsus yerlerin hiçbir vesile ile devamlı olarak işgaline izin verilemez.

Kazan ve motörlerden alınacak resim

YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Muharrik kuvvet olarak kullanılan motörler ile buharlı kazanlardan ve imalâthanelerdeki inbkilerden bir defaya mahsus olmak üzere ve 10 liradan eksik 50 liradan fazla olmamak üzere belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ruhsat resmi alınır. Tarımda kullanılanlardan resim alınmaz.

Akar yakıt resmi

OTUZUNCU MADDE — Belediye sınırları içinde istihlâk edilmek üzere satılan petrolün kilosundan 1, benzin ve müştakları ile baküre ve mazotun kilosundan 2 kuruşu geçmemek üzere belediye meclisince düzenlenecek tarifeye göre İstihlâk Resmi alınır.

Transit olarak geçirilecek akar yakıtlardan bu resim alınmaz.

Tarım makinelerinde kullanılacağı, Tarım memurlarınca onaylananlar bu resimden müstesna tutulurlar.

Akar yakıt depo ücreti

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Akar yakıtların belediye depolarında bulunduğu süre için dört kiloluk küçük tenekelerden iki, 16 kiloluk büyük tenekelerden sekiz kuruş ve dökme halinde bulunanların beher kilosundan 20 parayı geçme-

mek üzere belediye meclisince düzenlenecek tarifeye göre aylık depo ücreti alınır.

Akar yakıtların depoda kaldığı süre bir aydan az ise bu ücret bir aylık olarak tahakkuk ettirilir. İkinci ay için ücretin yarısı bundan sonraki sürenin her ayı için dörtte biri alınır.

Depolarda bulunan akar yakıtların sigorta edilmesi halinde sigorta masraflarının ödenmesi mal sahiplerine aittir.

Kaynak sularından alınacak resim

OTUZ İKİNCİ MADDE — Özel kaplarla taşıyıp satılacak olan kaynak suları belediyelerce teftiş edilerek hangi kaynaklara ait olduklarını göstermek üzere kaplara özel işaretler konur.

Bu hizmete karşı belediye meclisince kararlaştırılacak tarifeye göre resim alınır.

Yapı ruhsat ve denetleme harcı

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Her nevi yapılardan ve ilâvelerden her yapı için bunların işgal ettiği metre kare başına :

A) Demir ve kâgir yapılarda 15;

B) Yarısı kâgir yapılarda 10;

C) Hıms veya yarım ahşap yapılarla ahşap ve kerpiç yapılarda beş kuruş Yapı Ruhsat ve Denetleme Harcı alınır. Katlar çoğaldıkça harç da kat adedi kadar artar. Çatı katlarından asıl harcı yarısı, esash tamirlerden dörtte biri, âdi tamirlerden de sekizde biri nispetinde harç alınır. Yükseklikleri iki metreden aşağı bodrum katları bu harçtan ayırdır. Resmî yapılar da bu harca tâbidir. Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı yapıları ile resmî okul, resmî hastane, dispanser, darülceme, Millî saraylar, müzeler, İbadet yerlerinden harç alınmaz.

Bölüm : V

Süs köpekleri resmi

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Süs köpeklerinden yılda (50) lirayı geçmemek üzere belediye meclisleri resim alabilirler.

Tente, siper ve saçak resmi

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Meskenlerden başka bütün yapıların önlerine güneş ve yağmurdan korunmak için çekilen tente yapılan siperlerden ve bunların saçaklarmadn yerin şerefine göre metre karesi için en çok 50 kuruşu geçmemek üzere yıllık bir resim alınabilir. Bu tente ve siperler çeşitli taşıtların geçmesine engel olmamak üzere belediyenin göstereceği şekilde yapılır. Yükseklikleri sokak tabanından üç metre aşağı olmaz. Bu resmin miktarı ve nerelerden alınacağı belediyelerce kararlaştırılır.

Fennî vasıtalarla yapılacak temizlemelerden alınacak ücret

OTUZ ALTINCI MADDE — Belediyelerce fennî vasıtalarla yapılacak temizlemelerden belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre ücret alınır. Belediye meclisleri bu ücretin alınmamasına da karar verebilir.

Bölüm : VI

Türlü gelirler

Kiralamalara ait sözleşme resmi

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Belediye sınırı içinde bulunan gayrimenkulleri kiralyanlarla kiracılar arasında usulüne göre yapılacak kira sözleşmelerinden ve toptan kiralanan bir gayrimenkul parça ,parça kiraya verildiği veya kira bakiyesi, salâhiyet dâhilinde başkasına devredildiği hallerde dahi ilgililer arasında yeni sözleşme yapıldığı takdirde yıllık kira bedelinin % 1 inden az ikisinden çok olmamak üzere belediye meclislerince kararlaştırılacak nispet üzerinden belediyece kontrat resmi alınır. Kira sözleşmeleri noterlerce yapıldığı takdirde bu resim de noter marifetiyle belediye hesabına alınır.

Resimin taraflardan hangisine ait olduğu kira sözleşmelerinde yazılı hükme tâbidir. Sözleşmede kayıt yoksa mükellef mal sahibidir.

Belediyelerce yapılacak kontrol ile veya mahkeme ve diğer Devlet dairelerine intikal etmiş muameleler dolayısıyla kira sözleşmesi yapılmadığı veya yapılmış olup da süresi bitmiş olduğu halde iki ay içinde yenilenmediği, yahut sözleşmelerde kira bedeli düşük gösterildiği veya hiç kira bedeli gösterilmediği veya eksik kontrat pulu yapıştırıldığı anlaşılırsa resimden başka bir misli de ceza alınır.

Bu hallerin anlaşıldığı gün sözleşme yapılmış olması cezayı düşürmez.

Ceza parasını taraflar yarı yarıya öderler. Taraflardan biri sözleşmeyi hazırlayıp da diğeri kanuni bir sebep olmaksızın imzadan kaçınırsa cezanın tamamı kaçınan tarafa aittir. Kira meselesinden taraflar arasında çıkan anlaşmazlık yüzünden mahkemeye müraعات edilmiş ise ceza alınmaz.

5020 sayılı Kanundaki muafiyet hükmü mahfuzdur.

Belediyelerin diğer gelirleri

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE —

1. A) 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 3 ncu, 8 nci, 9 neu, 56 nci ve 73 ncu fıkraları ile 19 neu maddenin 4 ve 5 nci fıkralarına göre verilecek ruhsatlardan aynı kanunun 110 neu maddesinin 2 nci bendi mucibince alınacak harçlar;

B) 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 29 neu fıkrasına göre verilecek rapor ve diğer evrak için aynı Kanunun 110 neu maddesinin 3 ncu bendi mucibince alınacak harçlar;

C) 1580 sayılı Belediye Kanununun 110 neu maddesinde gösterilen diğer harç, hisse, ceza hasılatı ve her nevi gelirler;

D) Oyun alet ve vasıtalarından belediyelerce alınacak resim hakkındaki 3434 sayılı Kanun gereğince alınan resimler;

E) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 128 ve 131 nci maddelerine dayanılarak yapılmış olan fuhuş ve fuhuş yüzünden bulaşan Zührevi Hastahklarla Mücadele Nizamnamesi gereği alınan ücretler;

F) 1580 sayılı Belediye Kanununun 19 neu maddesinin 4, 5 nci bentlerinde yazılı olup belediyelere bağlı bulunan tesis ve işletmeler gelirleri;

Belediye gelirlerindedir.

2. (F) fıkrasındaki yazılı tesis ve işletmelerin ücret tarifeleri bunların idare

işletme ve sigorta masrafları ile, borca veya yatırılan sermayenin itfa taksitleri, teçdit ve ihtiyat akçalar, ıslah ve tevsiî masraflarda normal sermaye faizini aşmıyacak bir kâr nispeti gözetilerek belediye meclislerince tanzim edilir.

Umumi yerler için belediyece istihlâk edilecek elektrik, havagazı ve su miktarları tarifede aboneler aleyhine müessir olamaz.

Bu tarifelerin tasdikı ve bunlara ait itirazların incelenip karara bağlanması Belediye Kanununun 71 nci maddesi hükümüne tâbidir.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunun 1, 2, 3 ve 16 nci maddelerinde yazılı belediye paylarından ve 25 nci maddesinde yazılı Tellâlik Resminden İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde toplanan paralardan % 80 i doğrudan doğruya belediyelere ait hisse olup bunlar her ay sonunda bankaca son nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre belediyelere dağıtılır.

Geri kalan % 20 belediyeler arasında ortak fon olarak İçişleri Bakanlığı emrinde kalır.

KIRKINCI MADDE — İller Bankası her ay sonunda, ayrılmış bulunan her belediyenin hissesini en geç ertesi ayın 15 inci kadar göndermeye mecburdur.

Bankaya borçlu bulunan belediyelerin vakti gelmiş taksitlerini bu paradan kesmeye Banka yetkilidir. Ancak gelecek taksitlere mahsuben hiçbir bahane ile para kesemez.

Gönderilmesi geciken paralar için Banka belediyelere % 10 fazlasıyla ödemeye ve bu paranın gecikmesine sebep olanların maaş ve ücretlerinden bunu kesmeye mecburdur.

KIRK BİRİNCİ MADDE — 39 ncu maddeye göre İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde toplanan belediye paylarının % 20 si belediyeler fonu adını alır.

Bu fon 5116 sayılı Kanunun 1 nci maddesindeki 19 numaralı fıkra hükümleri dâhilinde İçişleri Bakanının tensip ve emri ile belediyelere dağıtılır.

Bölüm : VII

Tahsil usulüne ait hükümler

KIRK İKİNCİ MADDE — Belediye vasıtasıyla tahsil edilmeyen belediye gelirlerini tahsil etmiş olan resmî daireler veya özel kurumlar bu gelirleri tahsil ettikleri ayı kovalıyan ayın sonuna kadar belediyelere ödemekle ve belediye hesap işleri müdür ve memurları da aynı zamanda bu paraları tahsil edildikleri yerlerden istemekle ödevlidirler.

Paraları, yukarda yazılı süre içinde ilgili belediye adına yatırmıyan daire ve müesseselerin ita âmirleri, saymanları ile diğer teşebbüsler sahip veya müdür ve saymanlarından, teslim mecbur oldukları paralar % 10 fazlası ile tahsil olunur. Paranın belediyece istenmeden ödenmiş olması cezayı düşürmez.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — 4109 sayılı asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki Kanunun 4 nci maddesinin A fıkrası ile belediye meclislerine verilmiş bulunan zam yetkisi bu kanunun 7, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 34, ve 35 nci maddelerinde yazılan gelirlere uygulanır.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — 27 nei maddede yazılı Eğlence Resmini eğlenceyi tertip edenler ödemekle ödevlidirler. Ancak resmin bunların adına salınması veya bunlardan tahsili mümkün olmadığı takdirde eğlenceye tahsis olunan mahalleri işleten ve bu sebeple Kazanç Vergisine tâbi bulunan müessese sahipleri de resmi ödemekle mükellef tutulurlar.

Belediyeler bazı eğlence yerlerinde bilet kullanılması ve bilet üzerinde bedelinin gösterilmesi mecburiyetini koymaya yetkilidirler. Bilet kullanmak mecburiyetinde olan yerlerin resmi bilet bedeli üzerinden hesaplanır. Resim bir kuruştan aşağı olmamak üzere, biletler üzerine İçişleri Bakanlığınca bastırılacak hususi pulların yapıştırılması suretiyle istifa olunur.. Bunlar tarih, imza ve mühür kullanmak suretiyle iptal edilir.

Resmin hesabında 20 paradan aşağı kesirler 20 paraya iblâğ edilir. Bilet bedelinden maksat bu resim haricinde giriş ücreti olan bu mahalleri işletenler tarafından alınan paranın tamamıdır.

Belediyelerce resmin biletlere matbu damga konulması suretiyle istifası mecburi kılınabilir. Ancak pul bulunmaması veya basılı damganın yetiştirilmemesi gibi meşru sebeplerin mevcudiyeti halinde eğlence, belediyenin yazılı müsaadeyle puluz ve basılı damgasız bilet kullanılır.

Resim üç gün içinde bunların müfredatını ve tekabül ettikleri resmi göstermek üzere müessesece verilecek beyanname üzerine salınarak ödenir. Beyana dayanan bu salmaya karşı ödevliler itiraz edemezler.

Belediyeler biletle girilen yerlerde kendi bastıracağı biletlerin kullanılmasını mecburi kılabilir.

Pulu veya basılı damgayı havi olup müesseselerce kullanılan biletlerin resmi talep vukuunda geri verilir.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — İnzibat ve kontrol için yetkili makamlarca memur edilenler hariç olmak üzere sinema, tiyatro ve konserlere bedava olarak veya tenzilâtli ücretle girenlere oturdukları mevkiin bilet bedeline göre alınması lâzımgelen vergi miktarında pullu veya matbu damgayı havi bilet verilmesi mecburidir.

Bilet kullanılması mecburi olan eğlence yerlerinde:

1. Hiç bilet kullanılmaması veya kullanıldığı halde bu biletlerin hiçbirisinin üzerine 41 nei maddede yazılı pulların yapıştırılmaması veya matbu damga vurdurulmaması, biletler belediyece bastırılmış ise bu basılı biletlerin kullanılmaması halinde bu mahalleri işletenlerden her oyun veya konser devresi için bu mahallerin alabileceği müşteri sayısı kadar yerin herbiri iki lira hesabı ile resim ve bunun üç misli ceza alınır.

2. Giriş ücreti alındığı halde bazı müşterilere bilet verilmemesi veya satılan biletlerin müşteriden alınarak yeniden satışa çıkarılması hallerinde verilmeyen veya mükerrer satılan her bilet için tahakkuk ettirilecek resim ve alınan ücretten eksik bedelde bilet verilmesi halinde alınan ücrete göre noksan istifa olunan resim, bilet başına beş liradan aşağı olmamak üzere üç kat cezası ile birlikte tahsil olunur.

3. Biletler duhuliye ücretine nazaran yapıştırılması lâzımgelen puldan noksan pul yapıştırılmış olduğu takdirde noksana ait resim 25 kuruştan aşağı olmamak üzere üç misli cezasiyle tahsil olunur.

4. Biletlere yapıştırılan pulların iptal muamelesi kanuna muhalif bulunduğu takdirde bir kat resim miktarında ceza alınır.

KIRK ALTINCI MADDE — Bu kanunda yazılı belediye gelirleri Tahsili Enval Kanununa göre tahsil olunur. Bu hususta belediye komisyonları, tahsilât komisyonları, yerini tutar.

KIRK YEDİNCİ MADDE — İlgili bütçe yılı sonunda başlayarak üç yıl içinde tahakkuk ettirilmiyen ve ödeme zamanını kovalayan bütçe yılından itibaren beş yıl içinde tahsil edilmiyen belediye gelirleri zamanasımına uğrar.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Başka vergilere bağlı olarak tahakkuk ettirilmiyenler ile munzam kesir şeklindeki yüklemeler ve tahakkuku tahsiline bağlı bulunanlar ayrı olmak üzere diğer belediye gelirleri ve bu gelirlere ilişkin cezalar mükelleflere bir ihbarnâme ile tebliğ olunur. Bu ihbarnamede vergi ve resmin nevi, matrahı, nispeti, miktarı ve tarh sebebi gösterilir. Tebliğ işleri 3692 sayılı Kanunda gösterilen usullere tâbidir.

Başka vergilere bağlı olarak tahakkuk ettirilmesi gereken ve fakat geçici veya sürekli bir sebepten ötürü verginin aslına tâbi bulunmayan maddelere dayanan belediye gelirlerine ilişkin takdir işleri Bina Vergisi Tadilat Komisyonlarıca yapılır.

Belediye gelirlerinin tahakkuk işlemlerine karşı yapılan itirazlar Bina ve Arazi Vergisi İtiraz ve Temyiz Komisyonlarıca karara bağlanır.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan Elçilik ve Konsoloslukları ile Elçi, Maslâhatgüzar ve Konsolosları (Fahri Konsoloslar hariç) ve o devletin uyruğunda bulunan Elçilik ve Konsolosluk memurları bu kanunun 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 34, 35 ve 36 nci maddelerinde ve 5116 sayılı Kanunun birinci maddesinin 18 numaralı bendinde yazılı belediye vergi ve resimleri ile belediye paylarından mütekabiliyet şartı ile muafırlar.

ELLİNCİ MADDE —

1. 1340 tarihli ve 423 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu;
2. Elektrik, havagazı ve telefon tarifeleri ile muayyen tarifeli nakil vasıtaları bilet bedellerine yapılacak zamlar hakkındaki Belediye Vergi ve Resimleri Kanununa ek 4375 sayılı Kanun;
3. Tarifeleri bir formüle istinat eden imtiyazlı elektrik şirketlerinin getirecekleri mazot, baküre ve motorinden alınacak İstihlâk Resmi hakkındaki 2551 sayılı Kanun;
4. 1580 sayılı Belediye Kanununun 114 nci maddesi;
5. 3710 sayılı Belediye İstimlâk Kanununun 21 nci maddesi;
6. 1454 sayılı Kanunun 13 nci maddesinin Bina ve Kazanç Vergilerinden ayrılacak belediye paylarına ait hükümleri;
7. 1236 sayılı Kanun;
8. 3756 sayılı Kanun;
9. 4109 sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım hakkındaki Kanunun 5 nci maddesiyle 8 nci maddesinin (2256 sayılı Kanunda gümrük resmine munzam belediye hissesine % 50 ye kadar) zam yapılmasına dair olan fıkrası;
10. 1324 ve 2459 sayılı Kanunların eğlence yerlerinde kullanılan duhuliyeye biletlerinden alınan damga ve tayyare resimlerine mütaallik hükümleriyle 3828, 4040, 4226, 4437 ve 4565 sayılı Kanunların eğlence yerlerinin duhuliyeye biletlerinden alınacak Damga Resmi ile tiyatro, sinema ve konserlerden alınacak resme zam yapılması hakkındaki hükümleri ve 12 Nisan 1332 tarihli Darülaceze Nizamnamesi-

nin bu kanuna uymıyan hükümleri ve 16 Kânunusani 1331 tarihli Tese'ülün Men'i-ne dair Nizamnamenin 7 nci maddesindeki dululiye biletlerine ait hükümleri ve 3702 sayılı Kanun;

11. Bu kanun hükümlerine aykırı hükümler kaldırılmıştır.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun 1, 4, 8 ve 16 ncı maddeleri ile 50 nci maddesinin bu maddelerle ilgili hükümleri 1 Ocak 1949 tarihinde ve diğer maddeleri 1 Ağustos 1948 tarihinde yürürlüğe girer.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.